

Broedvogels Emerput Breda 2007

Augustus 2007

West Brabantse Vogelwerkgroep

Jan Benoist

Raymond van Breemen

Foto's: Jan Benoist en Raymond van Breemen

Inleiding

Beschrijving gebied

Beschrijving methode

Beschrijving per soort

Kaartje per soort

Niet broedvogels

Conclusie en aanbeveling

Inleiding

De Emerput is altijd al een belangrijk broed en overwinteringsgebied voor vogels en zelfs voor zeldzame vogels. (Broedende IJsvogel, Visdief, en de Geoorde Fuut, allen rode lijst soorten). In het kader van de stadsvogelinventarisatie (2002-2007) van onze vogelwerkgroep in samenwerking met de Gemeente Breda, wilden wij over nog meer relevante en up to date gegevens beschikken.

Inmiddels is de CSM gestopt met het lozen van slib en dus een interessant moment om eens stil te staan bij de toekomstige bestemming van een van deze parels van Breda. Volgens onze informatie is de huidige bestemming: industriegebied!

Dit geeft natuurlijk allerlei mogelijkheden die niet kunnen stroken met de natuurlijke kwaliteiten van de Emerput.

Over gegevens over de wintervogel beschikt de vogelwerkgroep al over vele jaren.

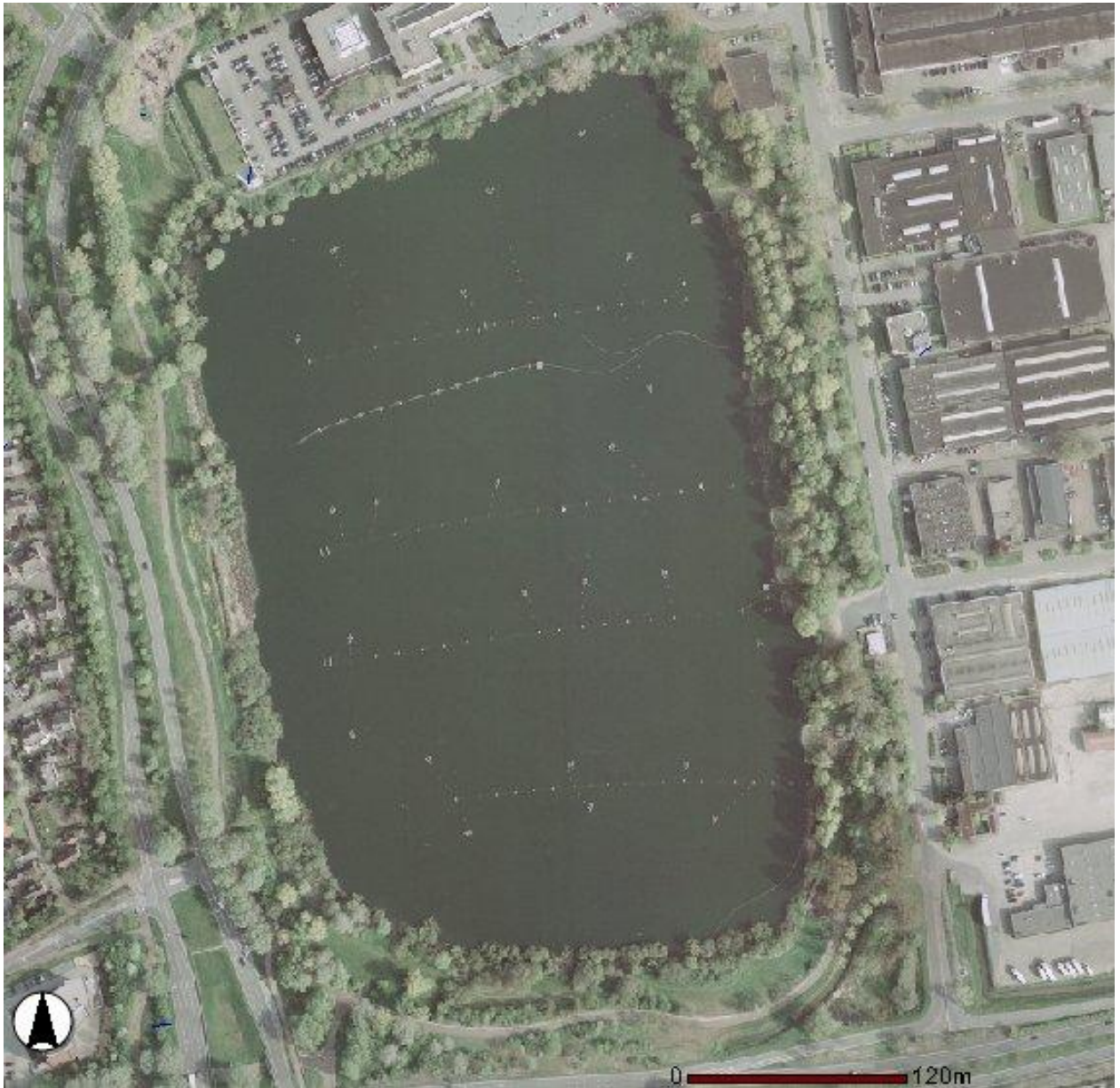
Vandaar de noodzaak de broedvogels eens wat beter te onderzoeken. Een en ander om betere aanbevelingen te doen over een toekomstig beheer.

Beschrijving gebied

De Emerput tussen het centrum van Breda en de woonwijk de Haagse Beemden is gegraven om zand te winnen voor de zuidelijke rondweg. Later heeft de gemeente onder voorwaarden de suikerfabriek CSM toestemming gegeven slib te storten. Om zuurstofgebrek te voorkomen moest de plas belucht worden wat landschappelijk niet aantrekkelijk was maar noodzakelijk om o.a. vissterfte te voorkomen.

Circa 5 jaar geleden was de put volgestort met slib en is dit verwijderd en naar elders afgevoerd hierdoor zijn slikranden verdwenen waardoor de kluut als broedvogel is verdwenen. De plas is 14 ha groot en 9 meter diep en is omgeven door bossage, langs drie zijden ligt er een wandelpad. Vanwege de interessante vogelrijkdom had onze vogelwerkgroep een houten observatie hut geplaatst die nadat hij was afgebrand later op kosten van de suikerfabriek is vervangen door een stalen vogelkijktoren die vandalisme bestendig is. De suikerfabriek is inmiddels gesloten maar er worden nog wel suikerproducten verwerkt waarvoor lozing van afvalwater kennelijk nog nodig is.

Emerput vanuit de lucht.
De drijvers van de CSM zijn goed te zien.
Foto: Gemeente Breda

Beschrijving methode

Voor dit onderzoek is gekozen voor de methode die ook in het stadvogelonderzoek wordt gebruikt. Dit om hier een goede aansluiting mee te vinden en om deze gegevens een op een in te kunnen passen.

Dit rapport richt zich alleen op de broedvogels.

Tot slot wordt nog een overzicht gegeven van de vogels die niet broeden maar wel zijn waargenomen in het broedseizoen.

Niet bij alle bezoeken zijn alle vogels geteld. Enkele bezoeken zijn beperkt tot de watervogels.

Bezoeken

5 april	14.00 uur
17 april	7.30 uur
5 mei	13.00 uur
12 mei	8.00 uur
15 mei	7.30 uur
23 mei	8.00 uur
6 juni	8.00 uur
8 juni	8.00 uur
12 juni	8.00 uur
3 juli	20.00 uur

Beschrijving soorten bijzonderheden

Dodaars

Een paar waargenomen met jongen.

Fuut

Een paar waargenomen met jongen.

Geoorde fuut

Vanaf 12 mei zijn geoorde futen waargenomen die in eerste instantie in een groep verbleven. Later zijn de paartjes uit elkaar gegaan om te broeden. 7 paar zijn waargenomen allen met jongen.

Knobbelzwaan

Een paar aanwezig echter geen jongen of nest waargenomen.

Nijlgans

Een paar aanwezig echter geen jongen of nest waargenomen.

Bergeend

Vijf paartjes allen met jongen.

Wilde eend

Zes wijfjes wilde eend met jongen waargenomen.

Tafeleend

Een paartje doch geen jongen waargenomen.

Kuifeend

Op 5/4 62 kuifeenden, Op 17/4 nog 28 kuifeenden

Later meerdere kuifeenden paartjes waargenomen maar slechts een met jongen.

Waterhoen

Twee paartjes met jongen waargenomen.

Meerkoet

Twee paartjes met jongen waargenomen.

Kokmeeuw

Op 5 mei zijn 175 paar broedende kokmeeuwen waargenomen. Harry van Vugt heeft dit aantal onafhankelijk nog eens bevestigd. De kokmeeuwen broeden allen op de vlotters die in het water liggen.

Op 3 juli zijn nog 20 paar broedend gezien en daarnaast een 12 tal reeds oudere jongen. Het broedsucces van de kokmeeuwen is dus drastisch laag.

Mogelijke oorzaak is dat de jonge vogels verdrinken omdat ze na het te water gaan niet meer op de vlotters kunnen komen.

Visdief

De visdieven zijn laat gearriveerd pas op 12 mei
3 paartjes zijn broedend waargenomen.

De visdief wordt regelmatig foeragerend waargenomen bij verschillende vijvers
in Breda onder andere Park Breda Noord/Lage Vugt en de Linievijver.

IJsvogel

De ijsvogel is pas laat door ons waargenomen op exact dezelfde locatie als waar
hij vorig jaar ook heeft gebroed.

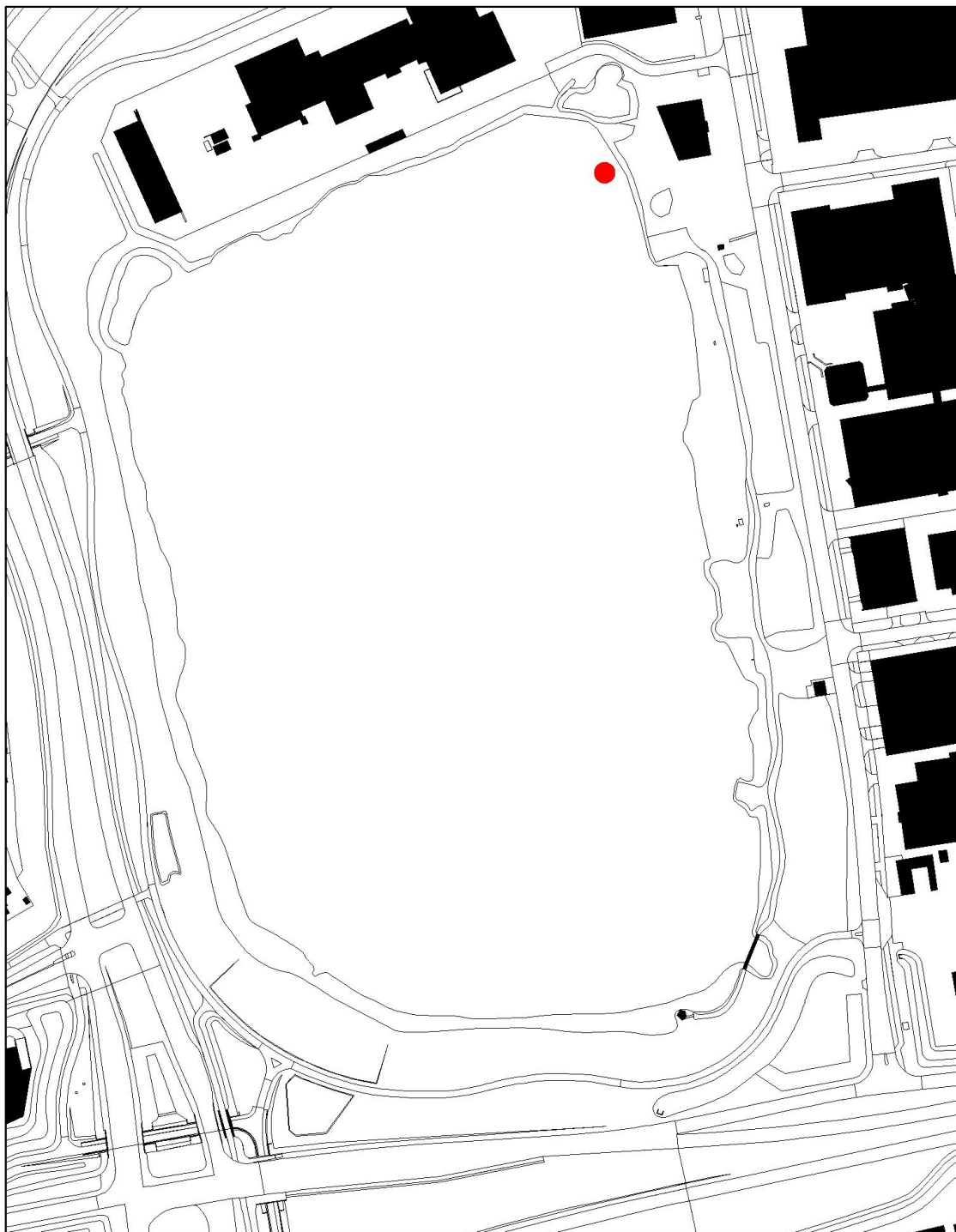
Putter

Een territorium aan de noordkant van de Emerput. Rustgebied vanwege de
ondoordringbare vegetatie.

Door de gemeente zijn een aantal slagbomen geplaatst waardoor men niet meer
met de auto in het gebied en aan de oevers kan komen.

Kaartje per soort

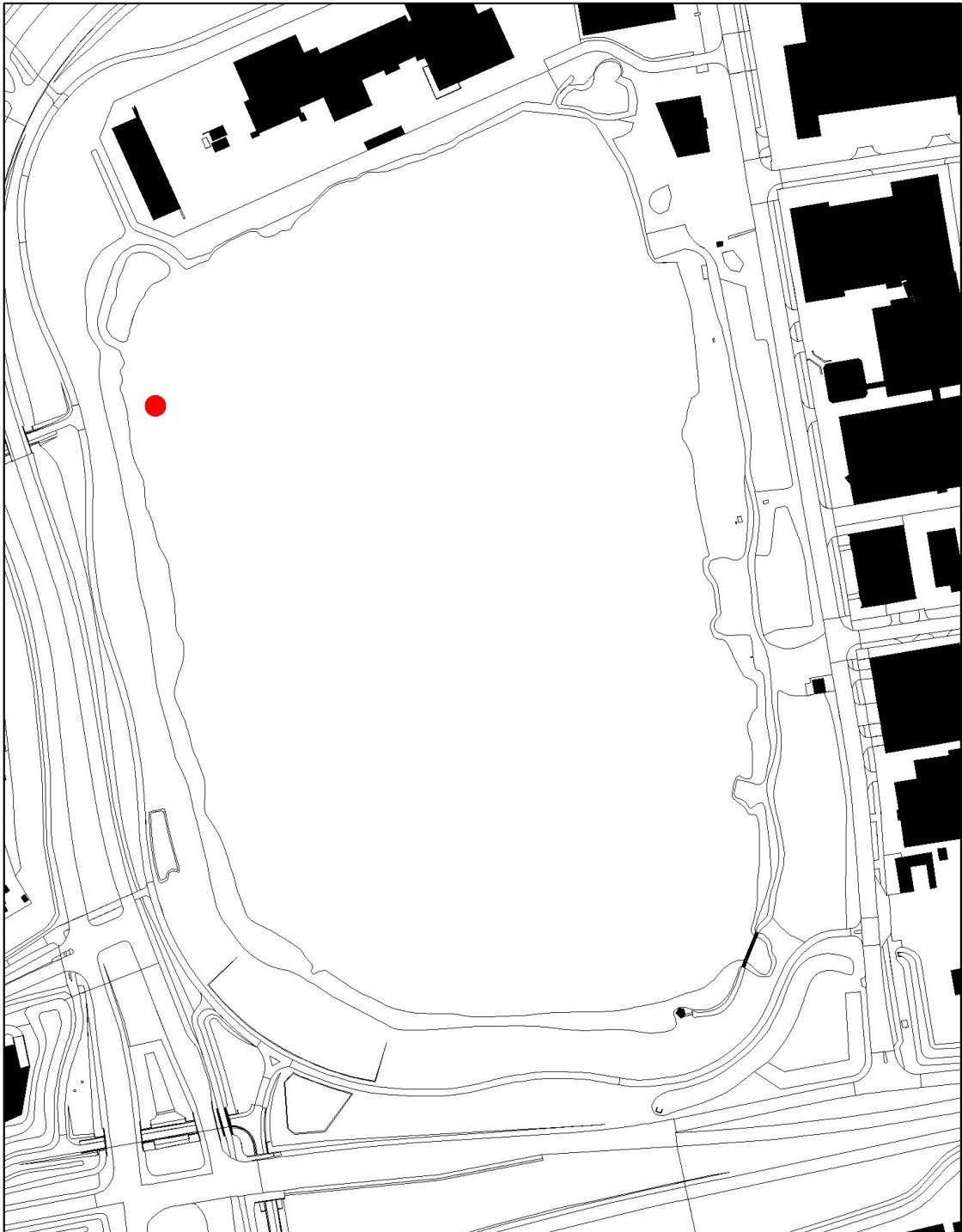

Legenda

Soortnaam

● Dodaars

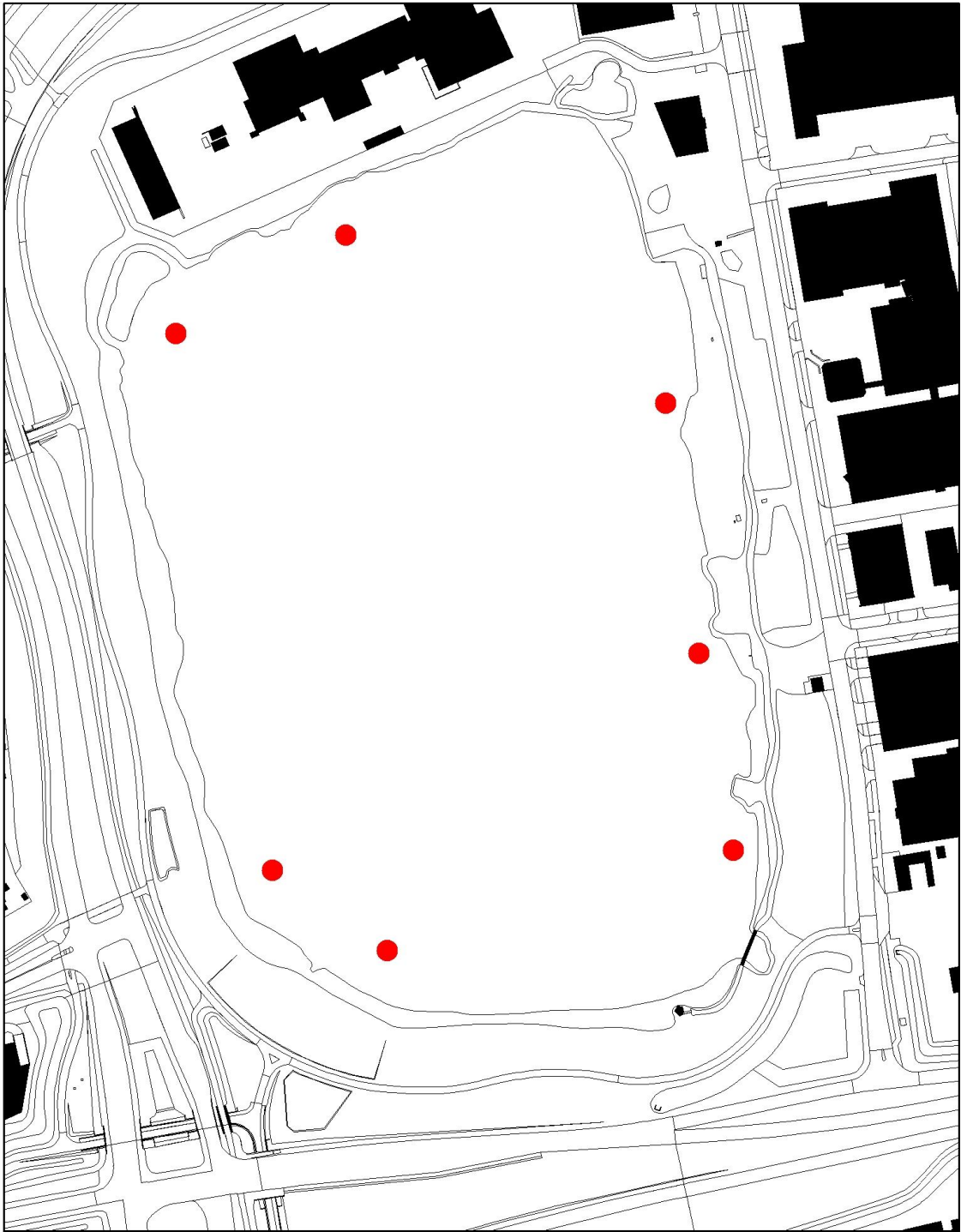

Legenda

Soortnaam

● Fuut

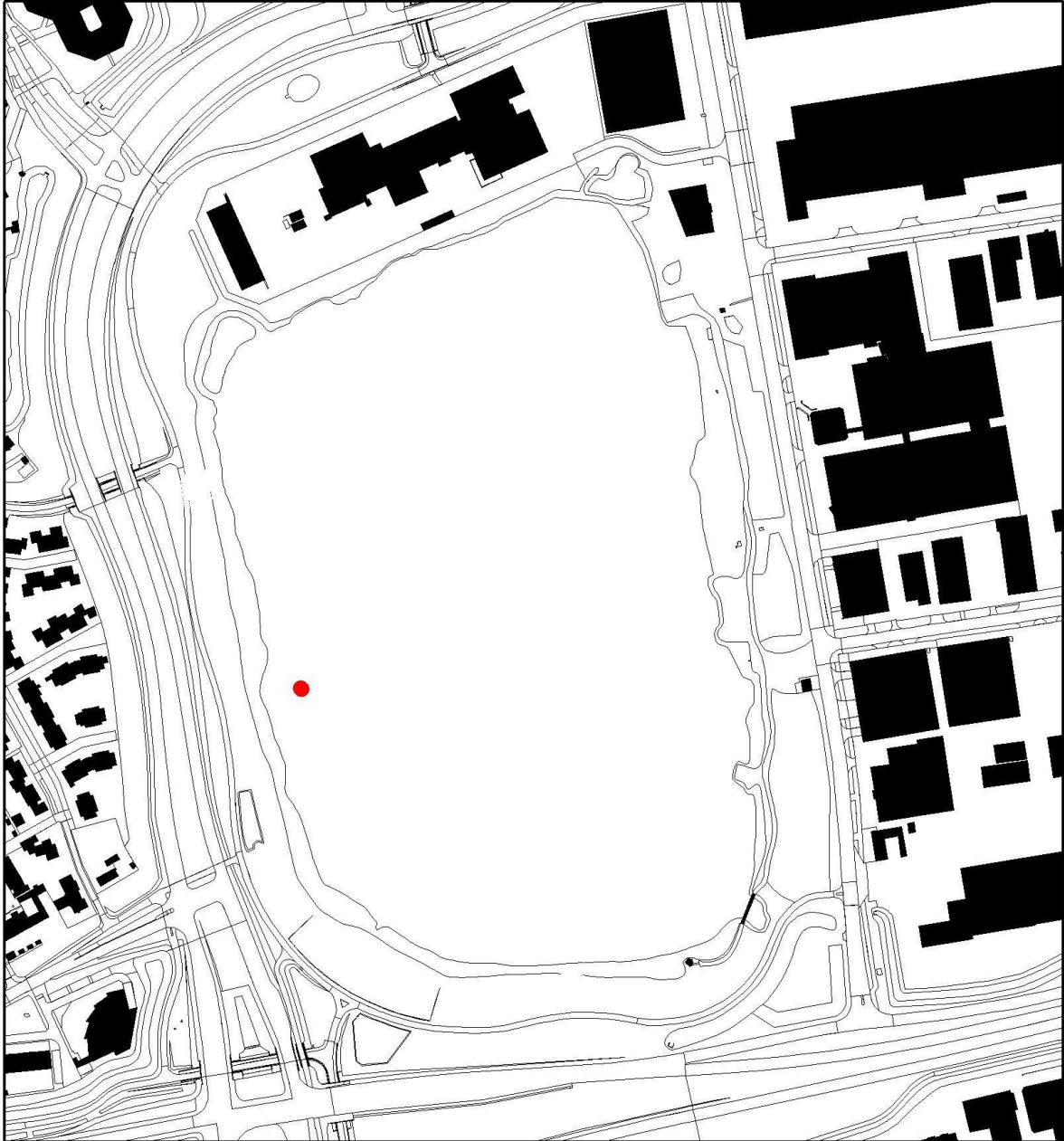
Legenda

Soortnaam

● Geoorde fuut

Broedvogels Emerput

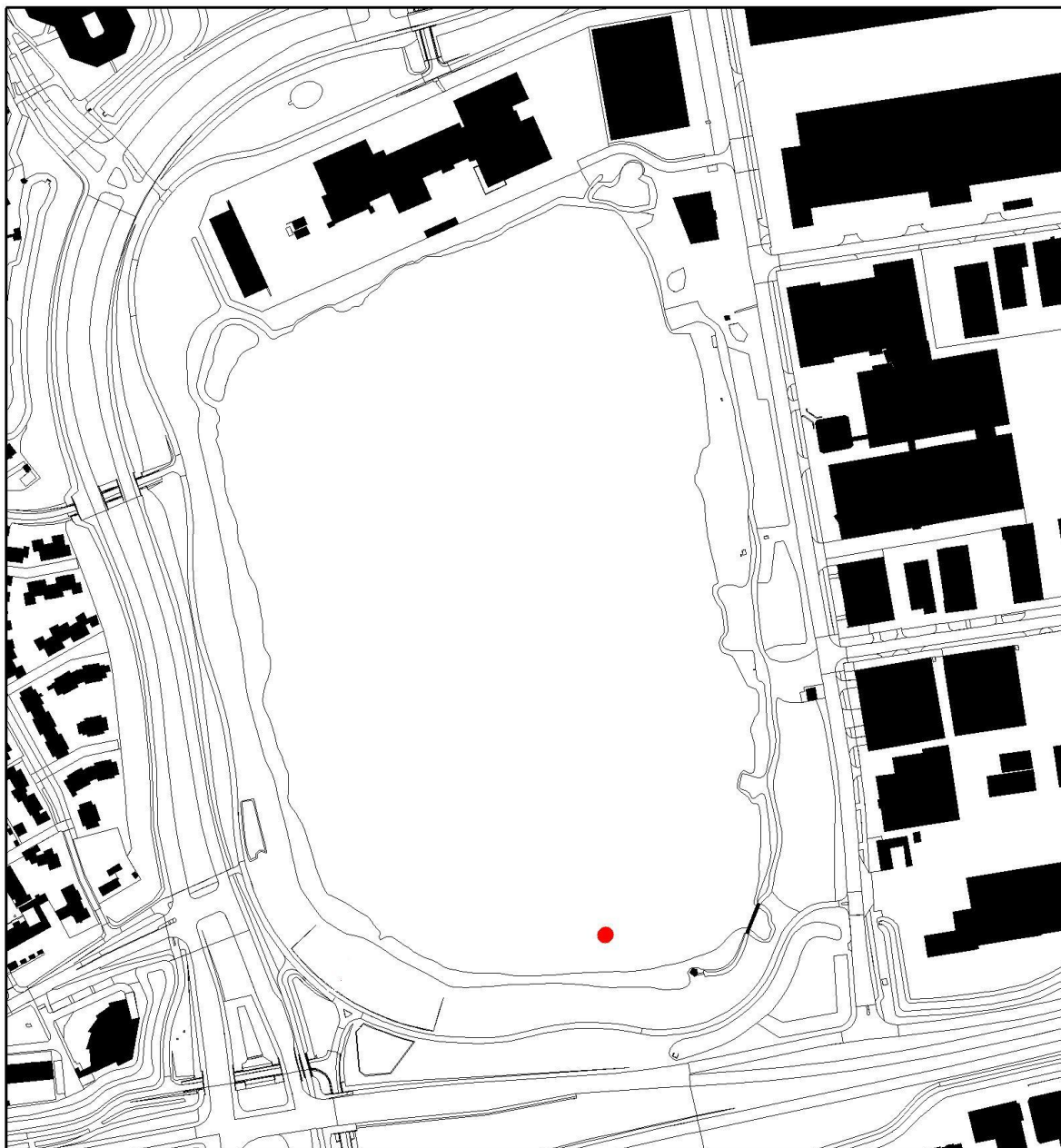

Legenda

● Knobbelzwaan

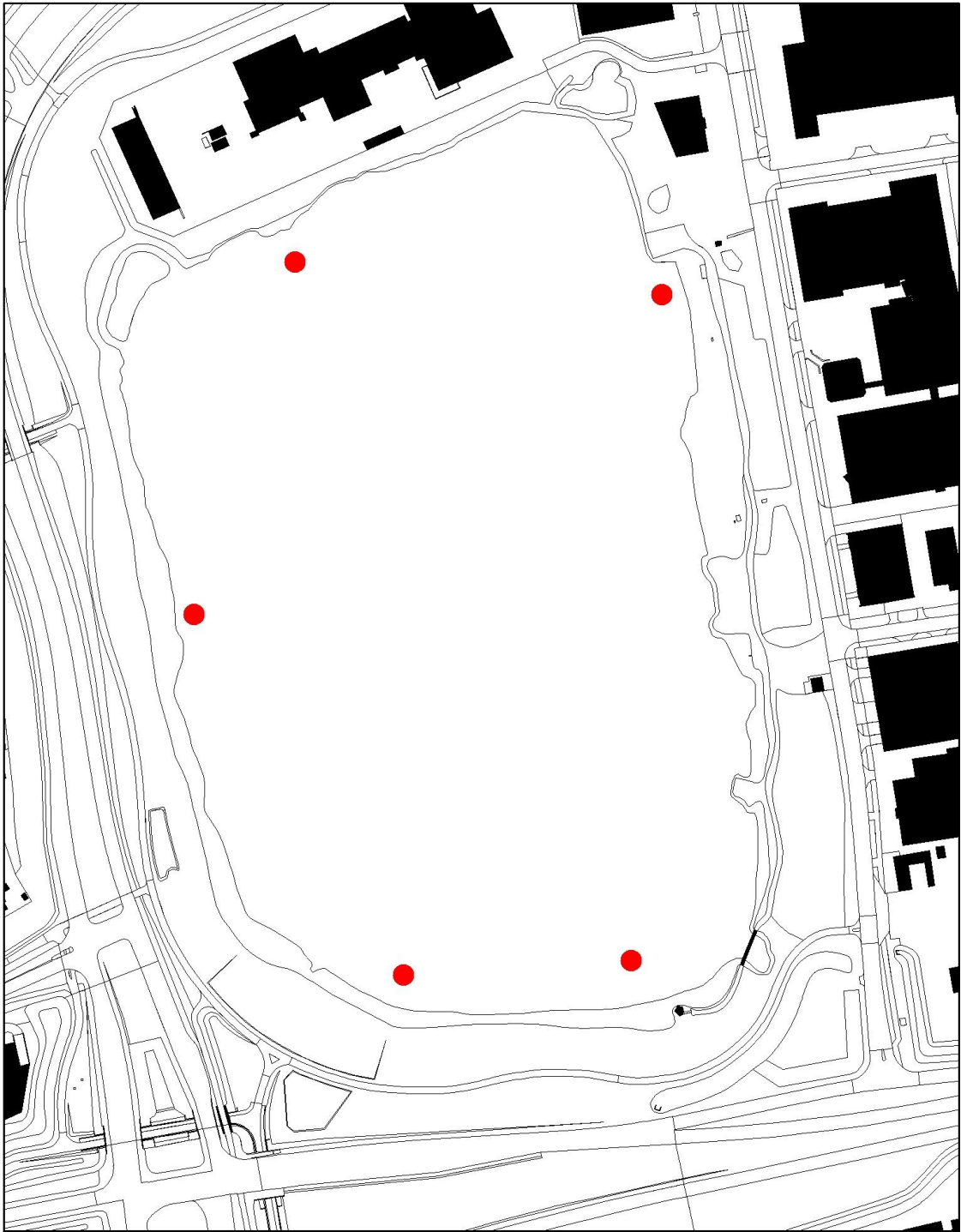
Broedvogels Emerput

Legenda

● Nijlgans

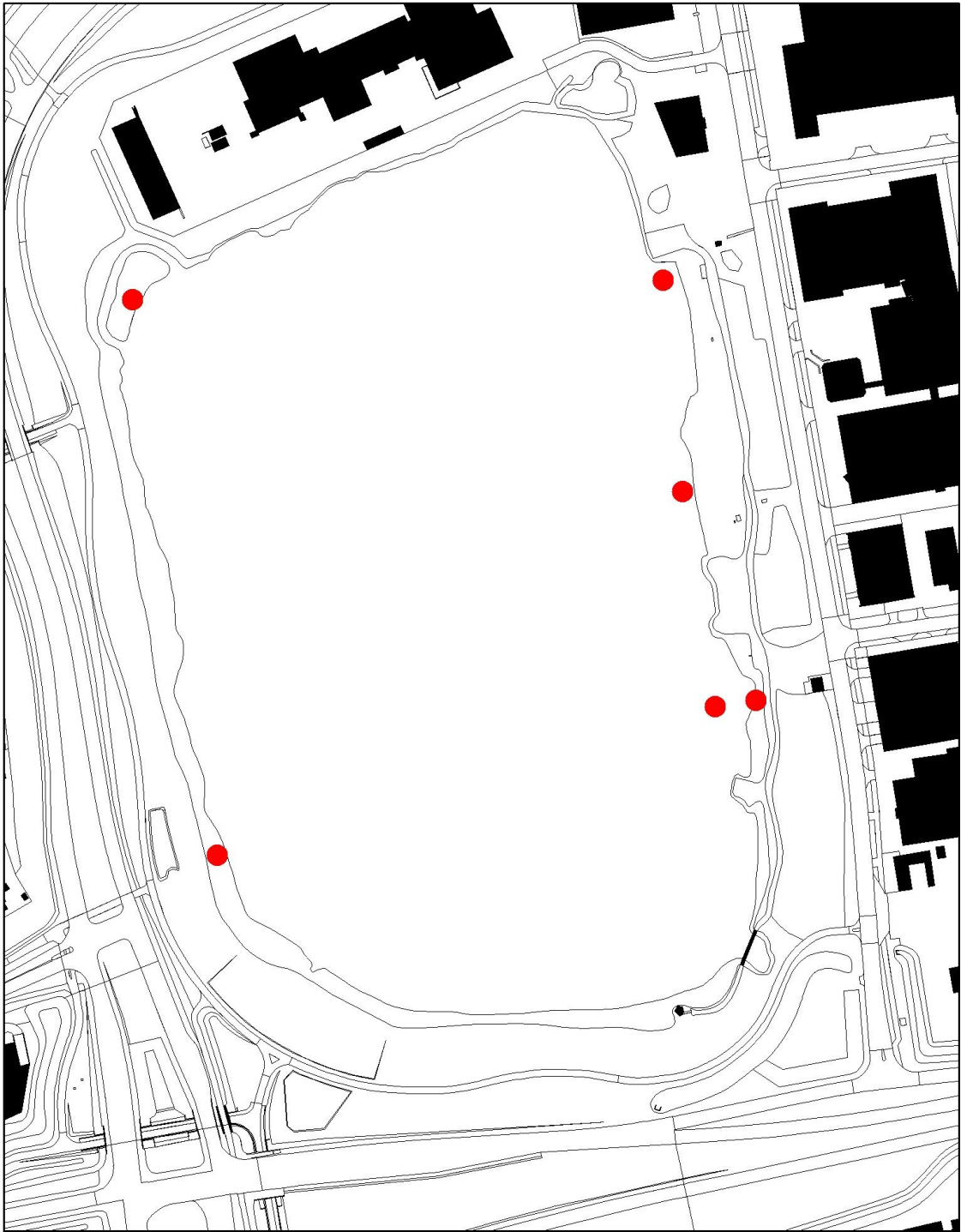
Legenda

Soortnaam

● Bergeend

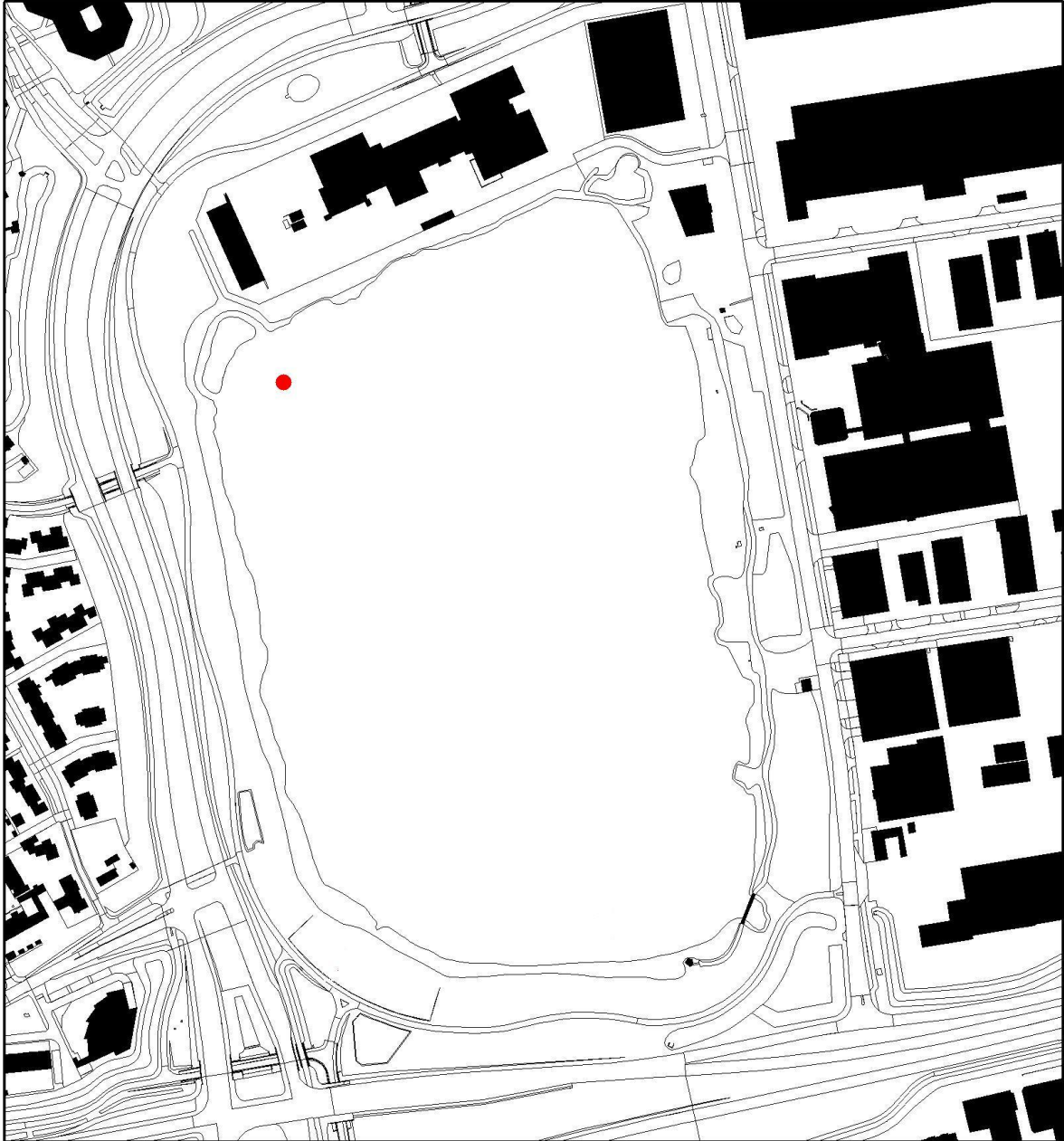
Legenda

Soortnaam

● Wilde eend

Broedvogels Emerput

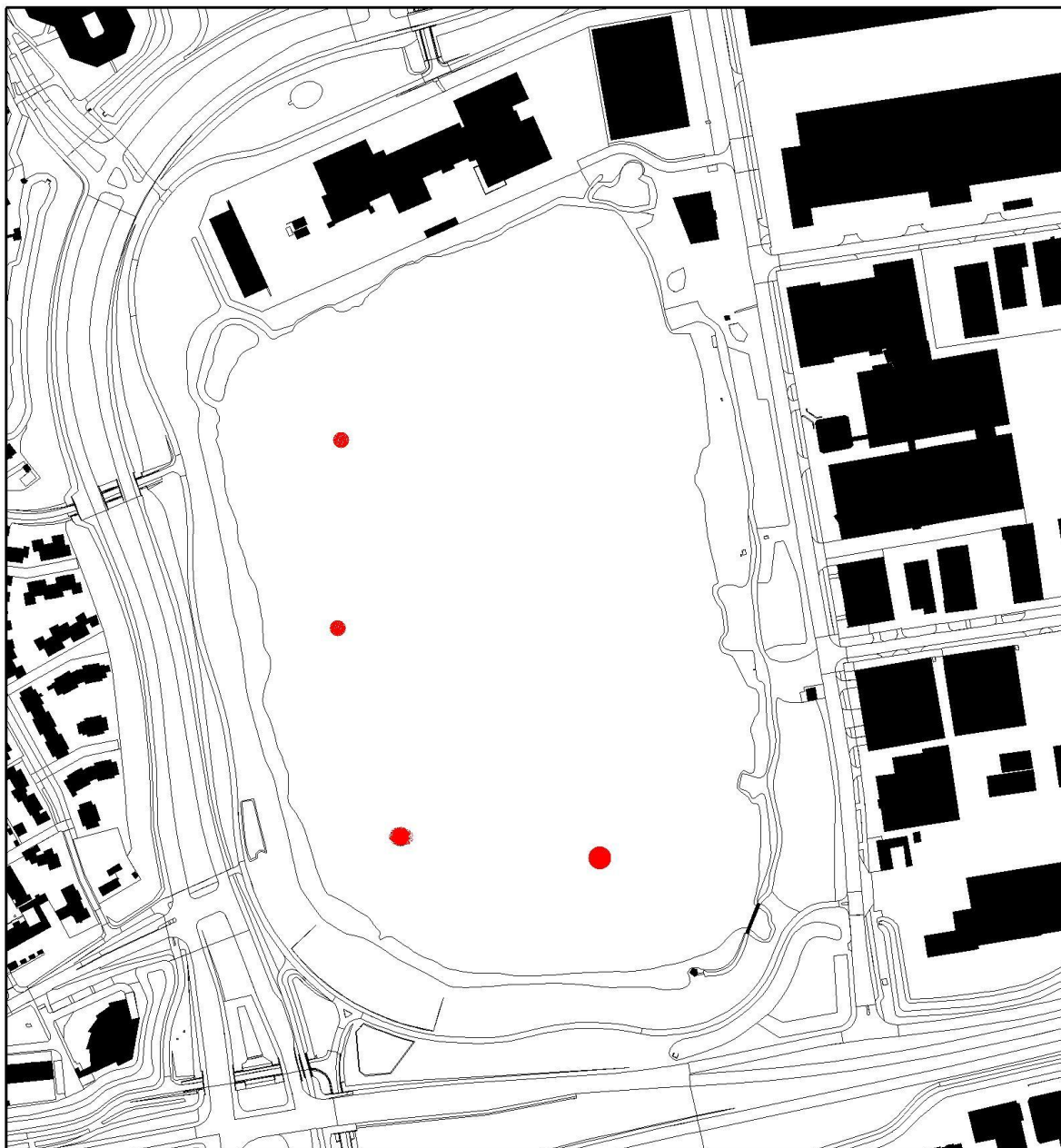

Legenda

● tafleend

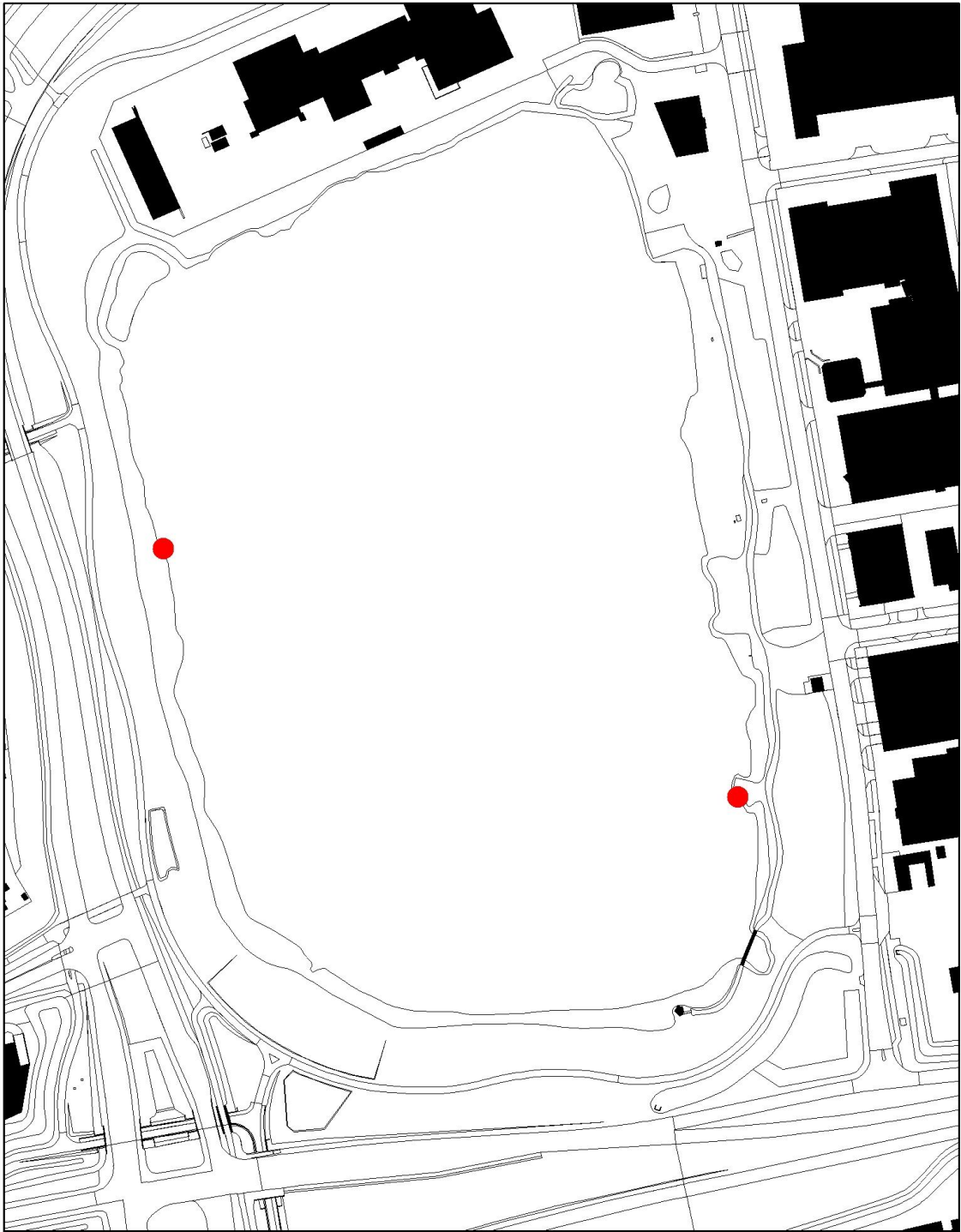
Broedvogels Emerput

Legenda

● Kuifeend

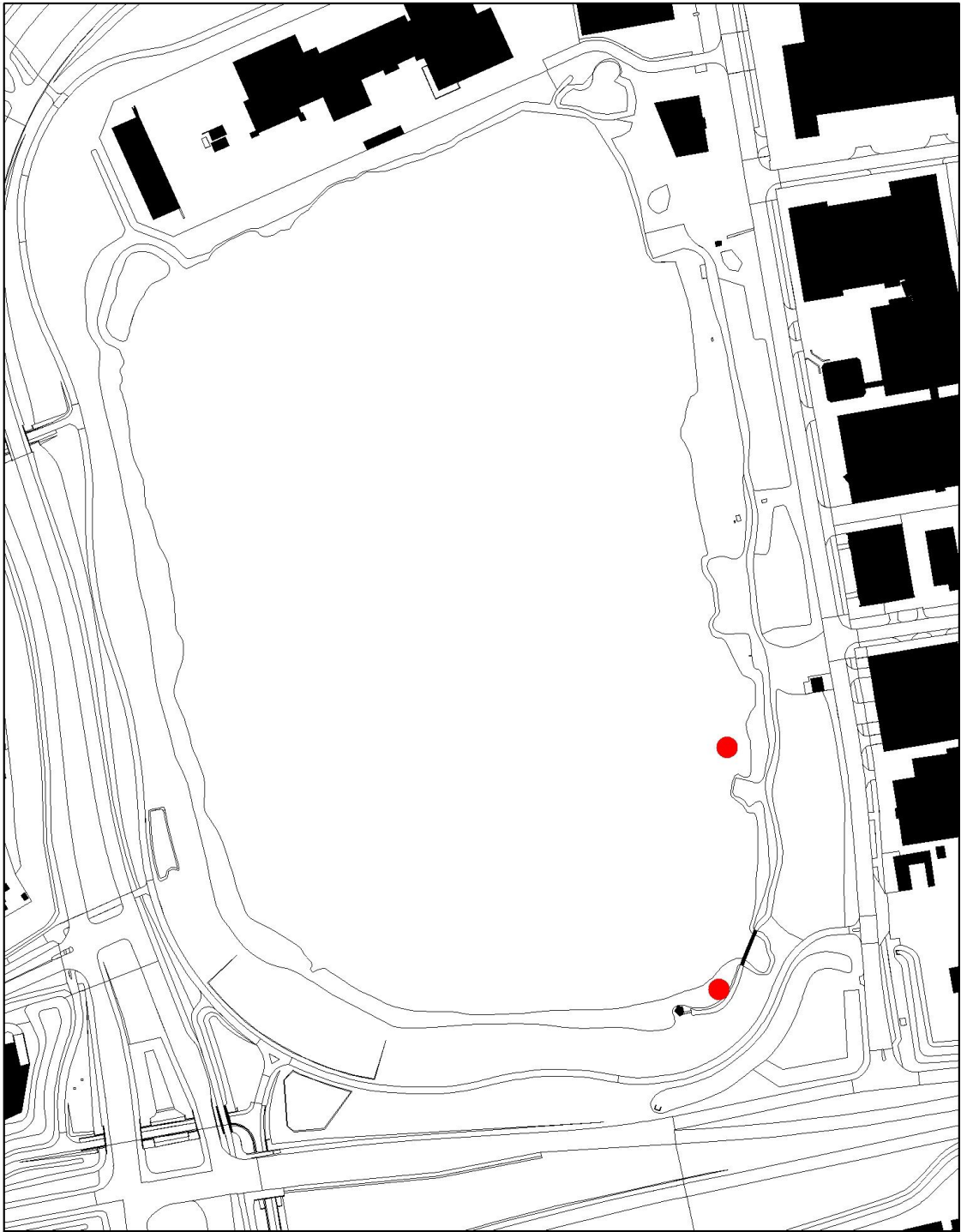

Legenda

Soortnaam

● Waterhoen

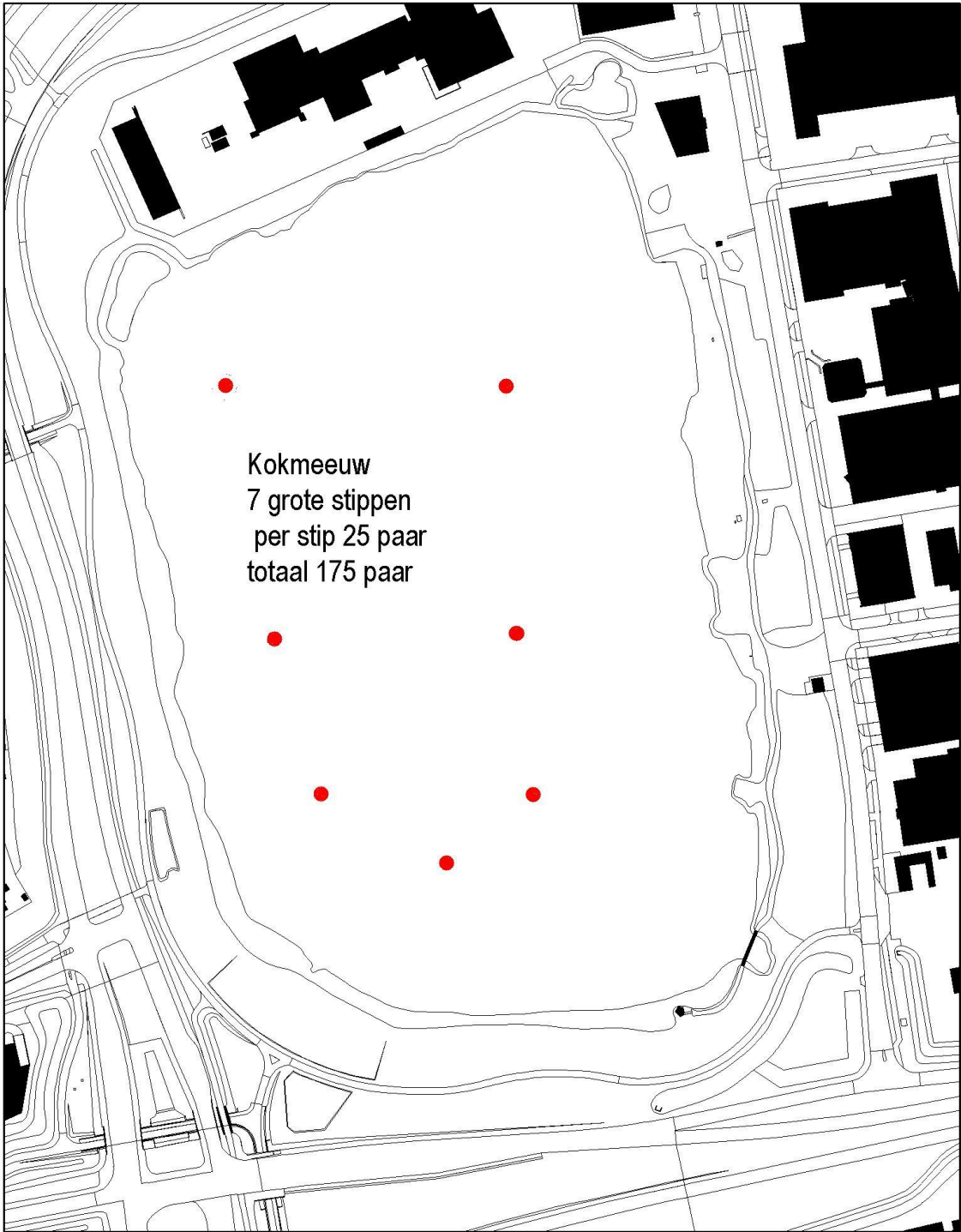

Legenda

Soortnaam

● Meerkoet

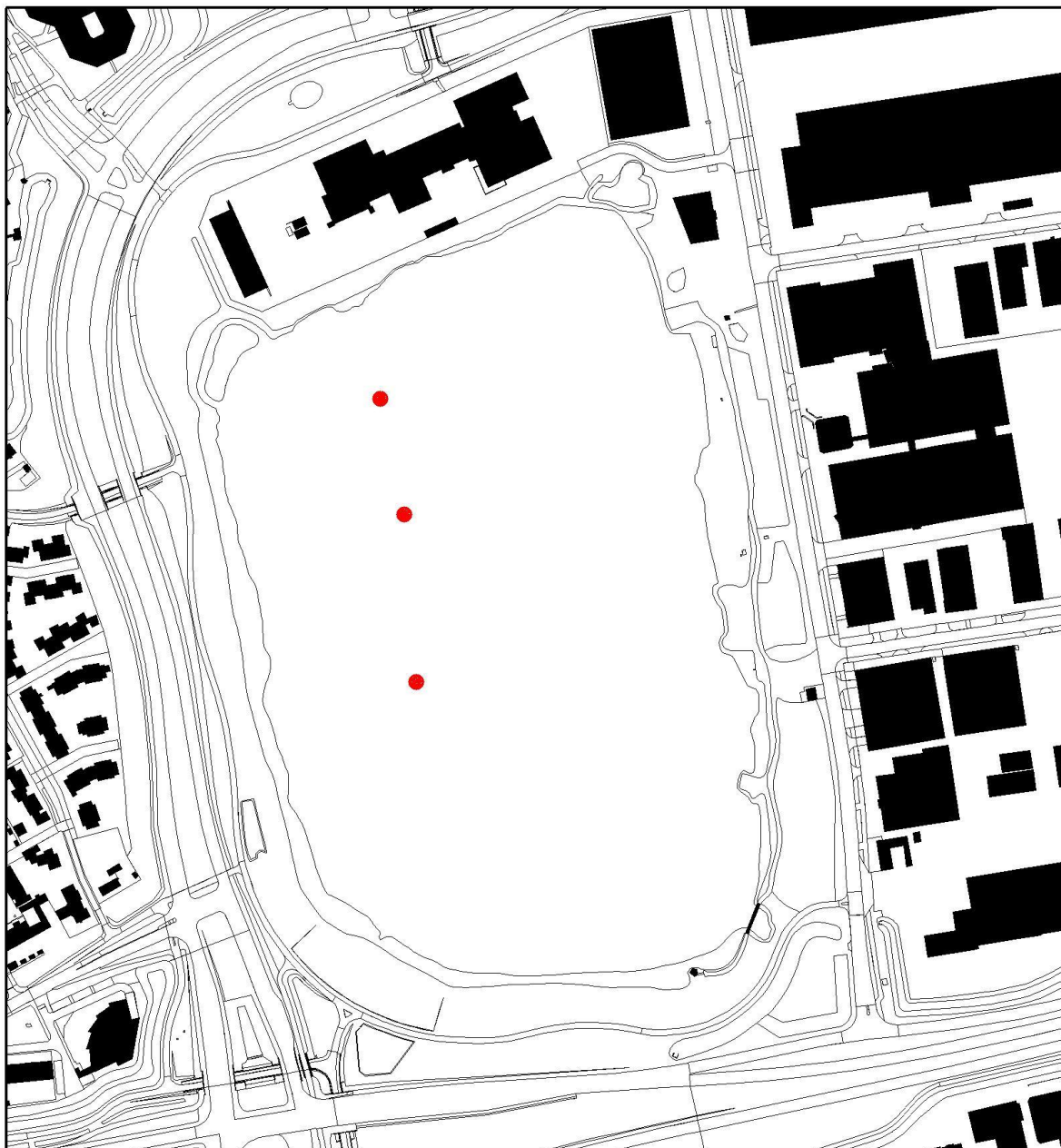
Legenda

Soortnaam

● Kokmeeuw

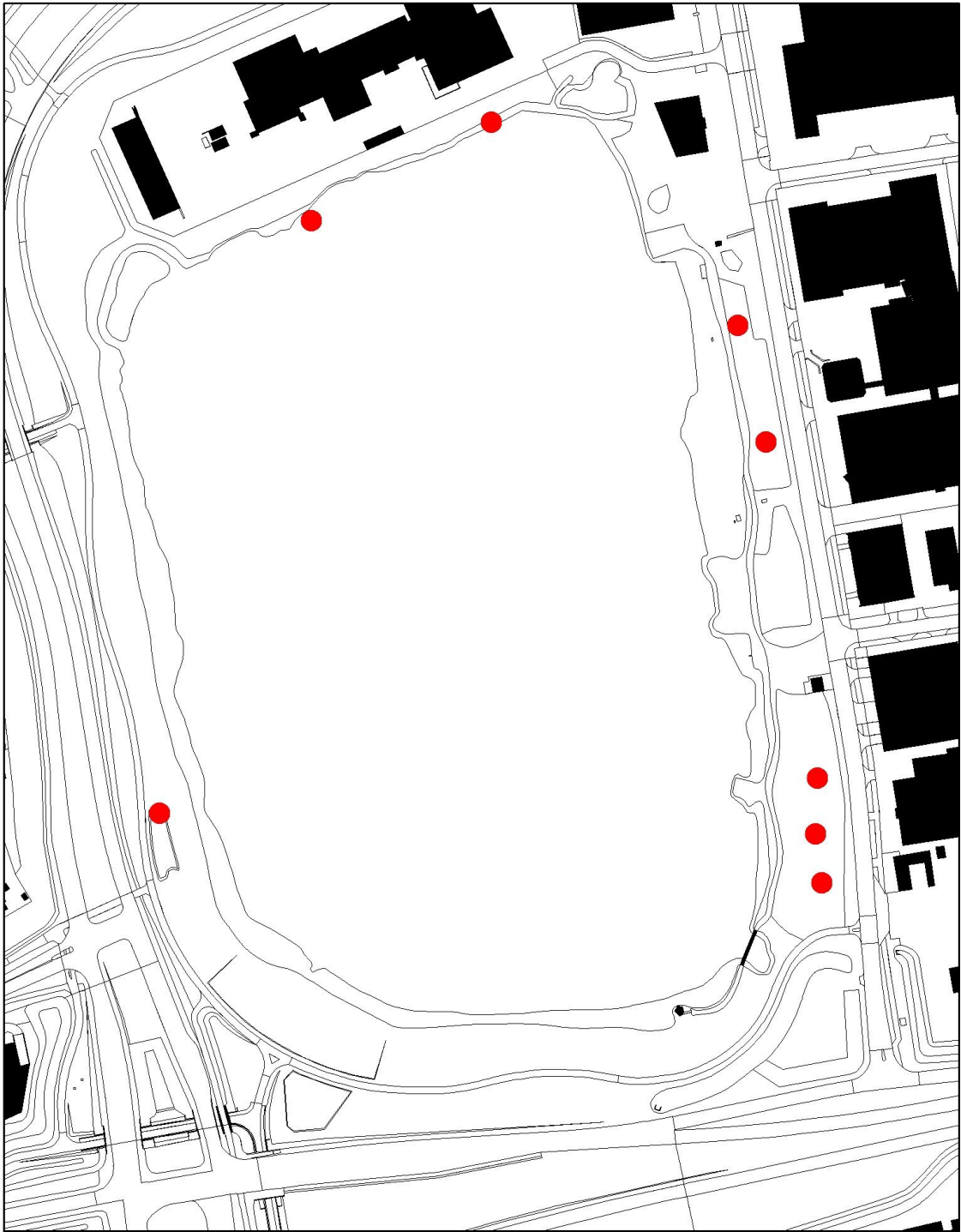
Broedvogels Emerput

Legenda

● Visdief

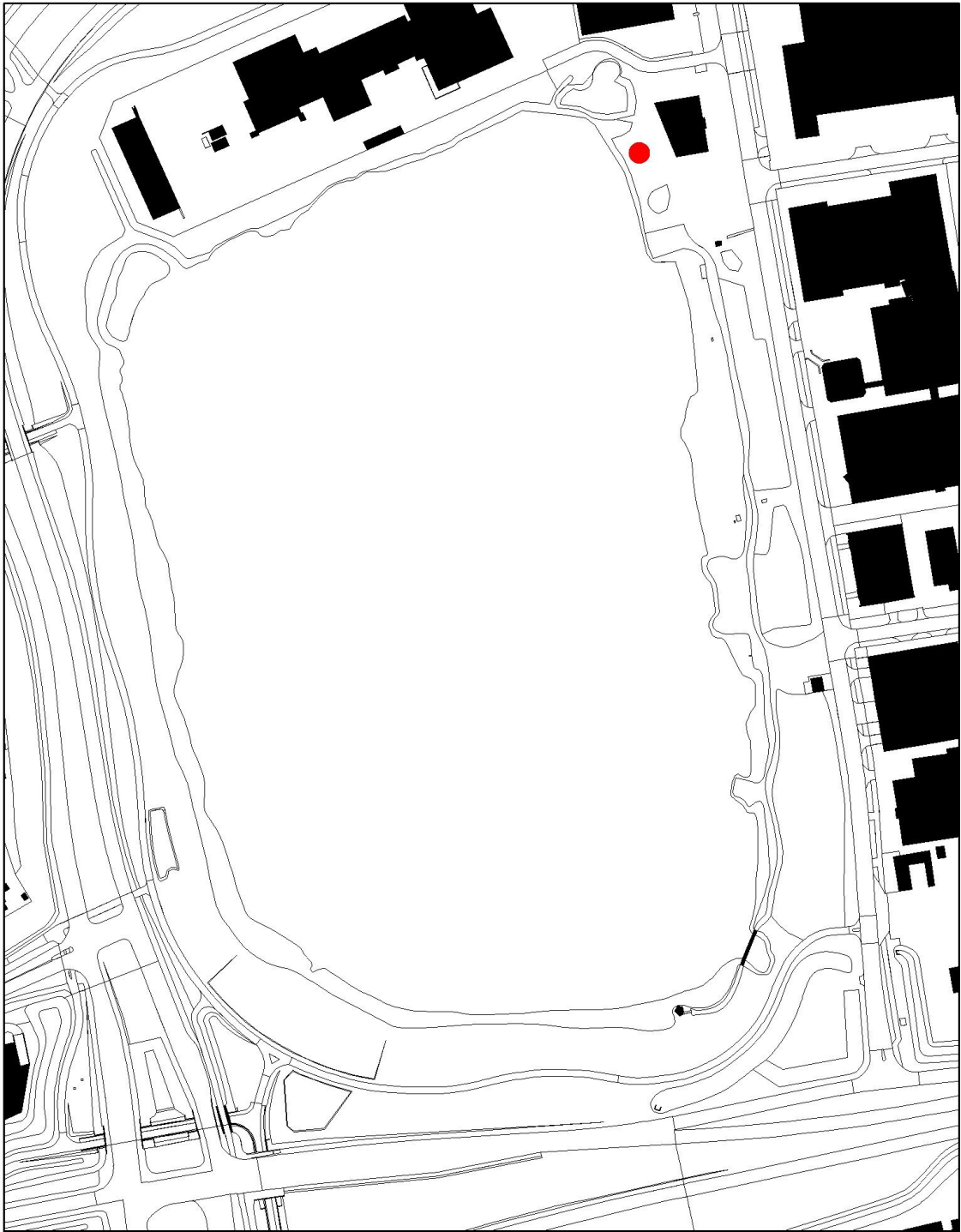
Legenda

Soortnaam

● Houtduif

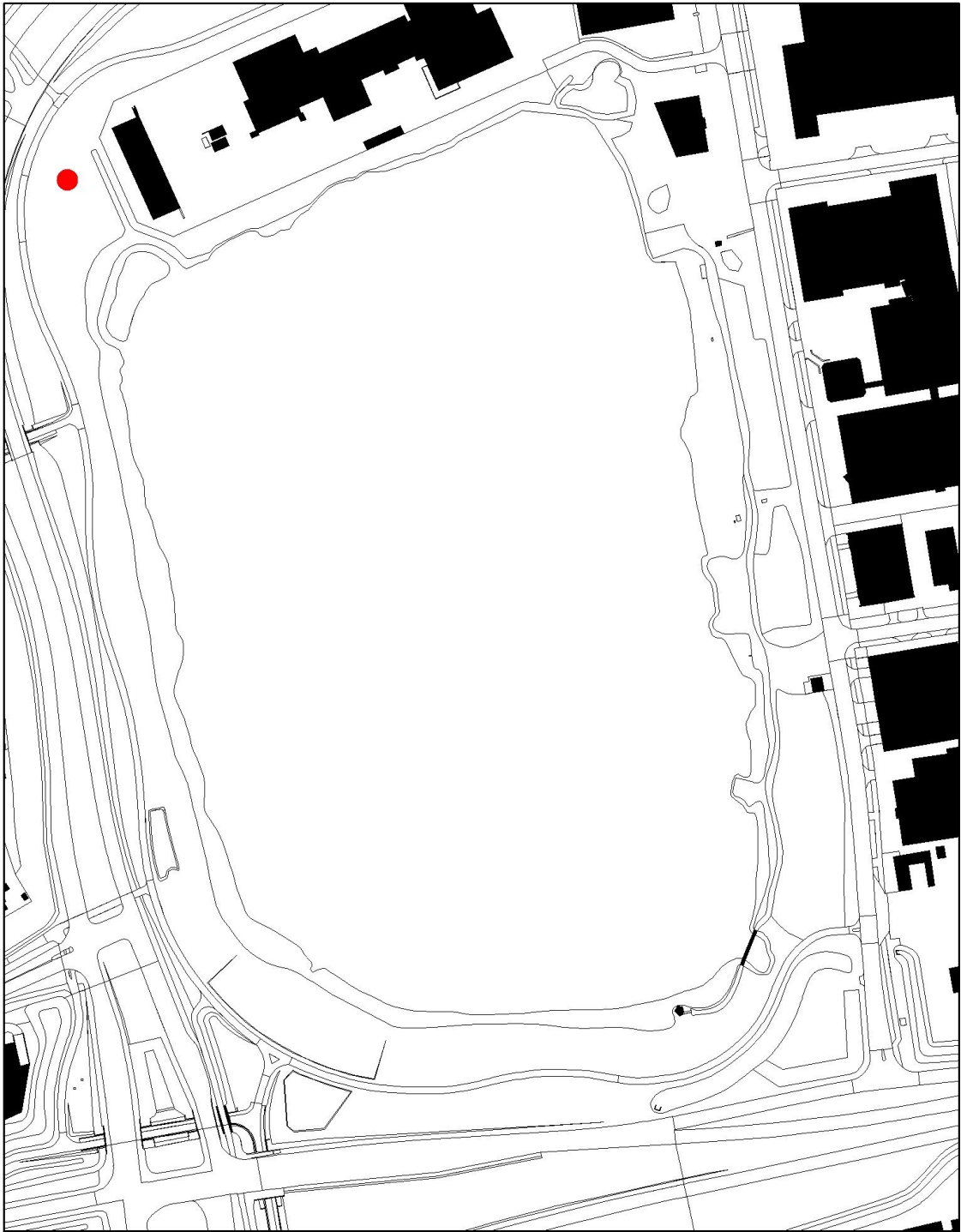

Legenda

Soortnaam

● Koekoek

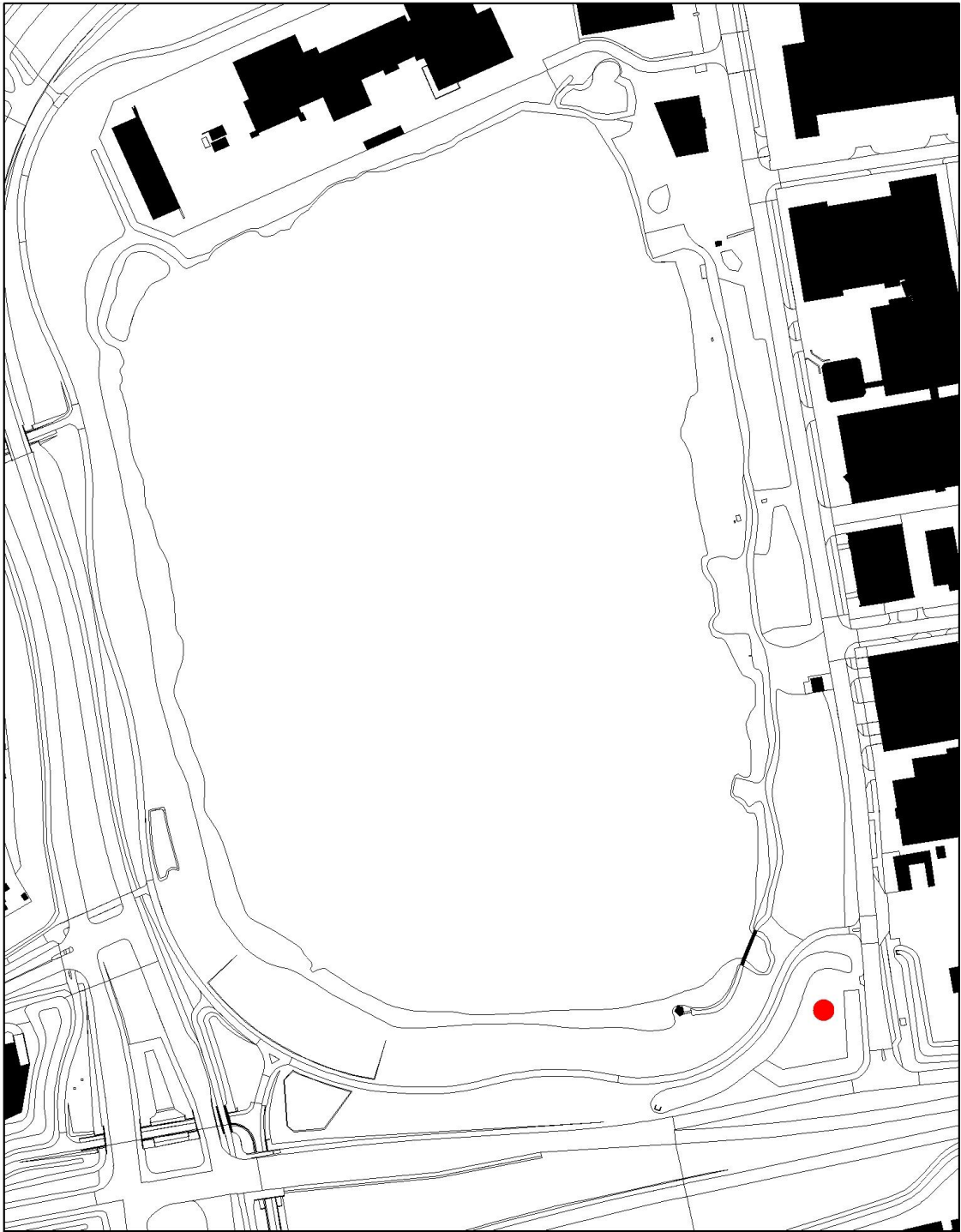

Legenda

Soortnaam

● IJsvogel

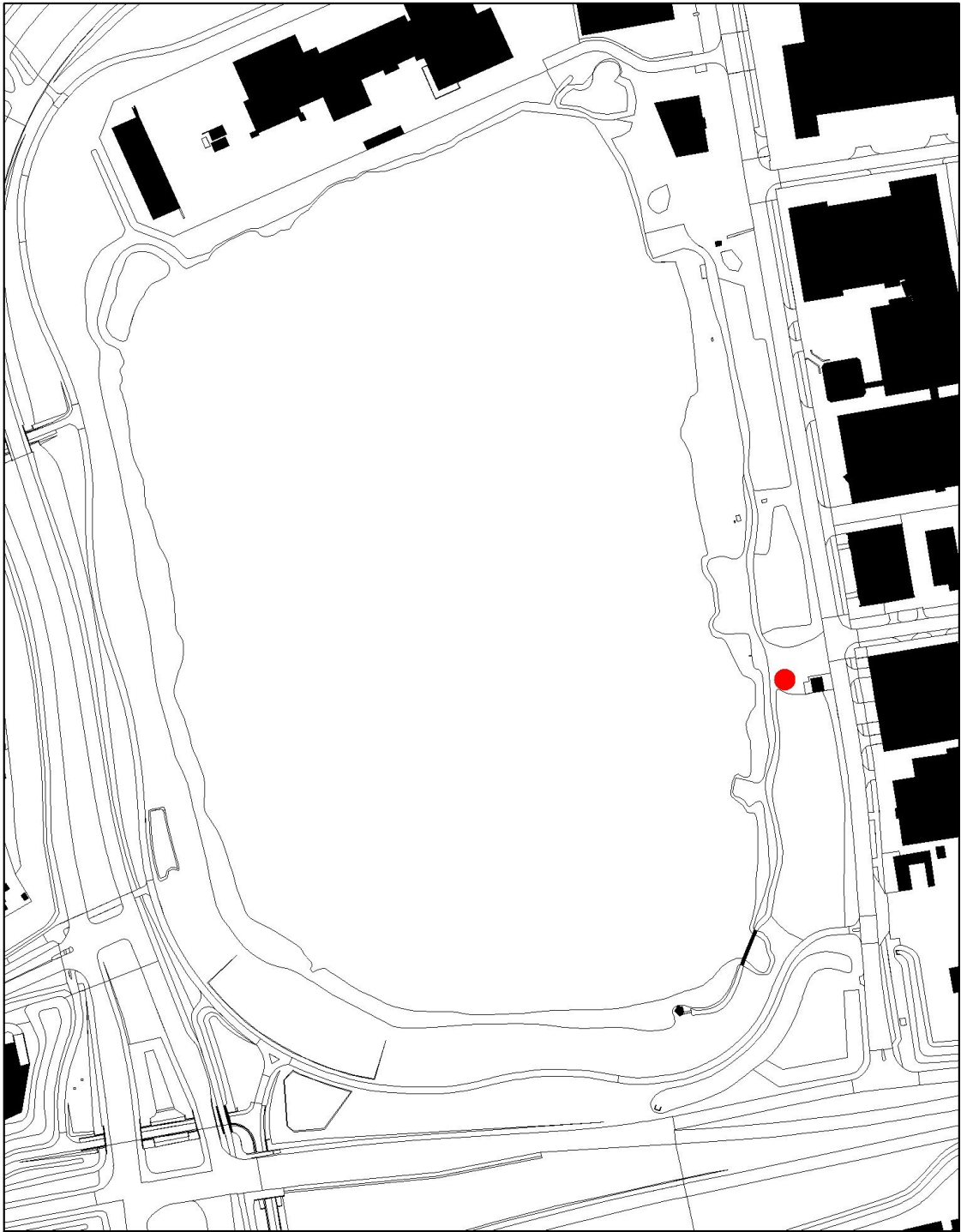

Legenda

Soortnaam

- Grote bonte specht

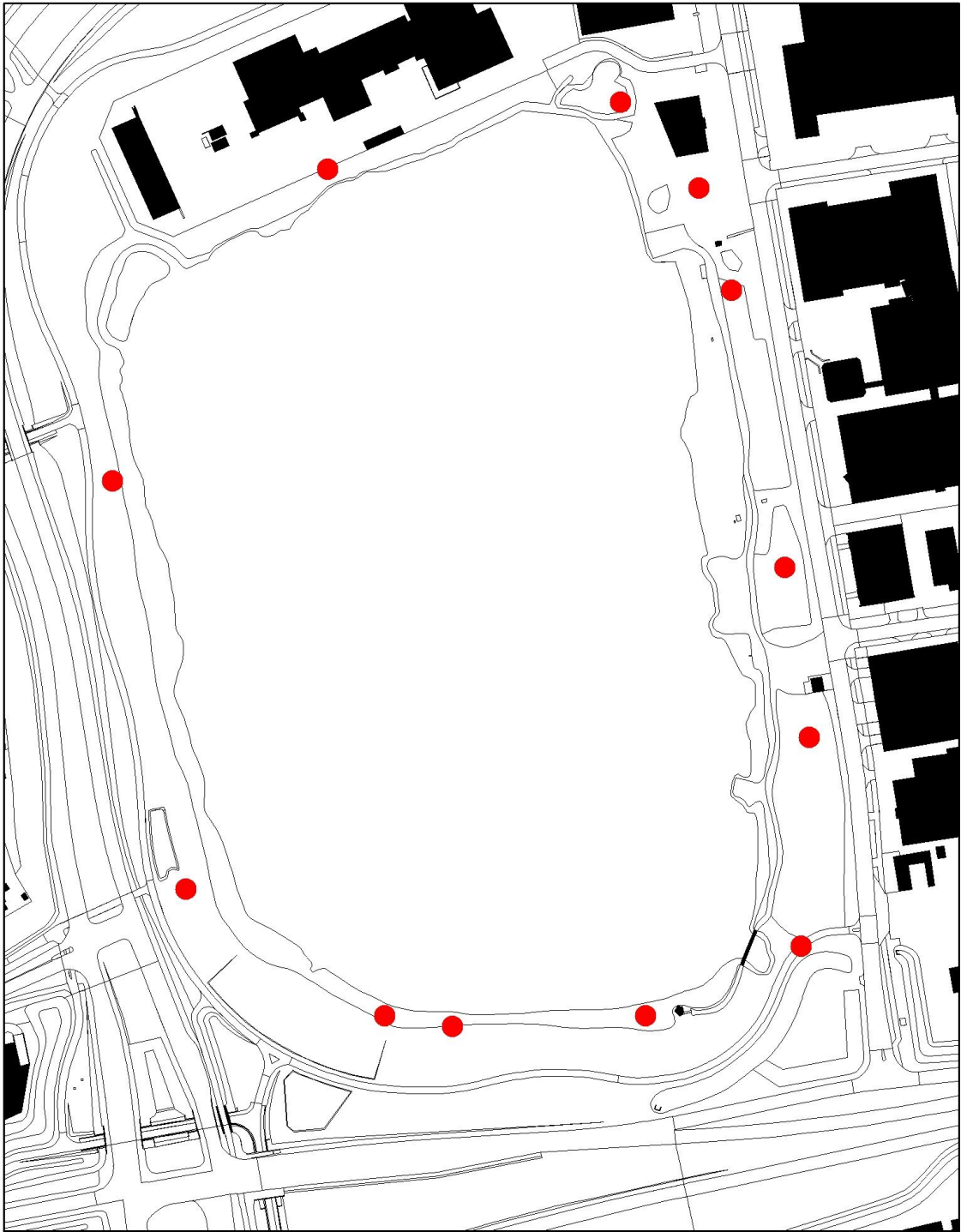

Legenda

Soortnaam

● Witte kwikstaart

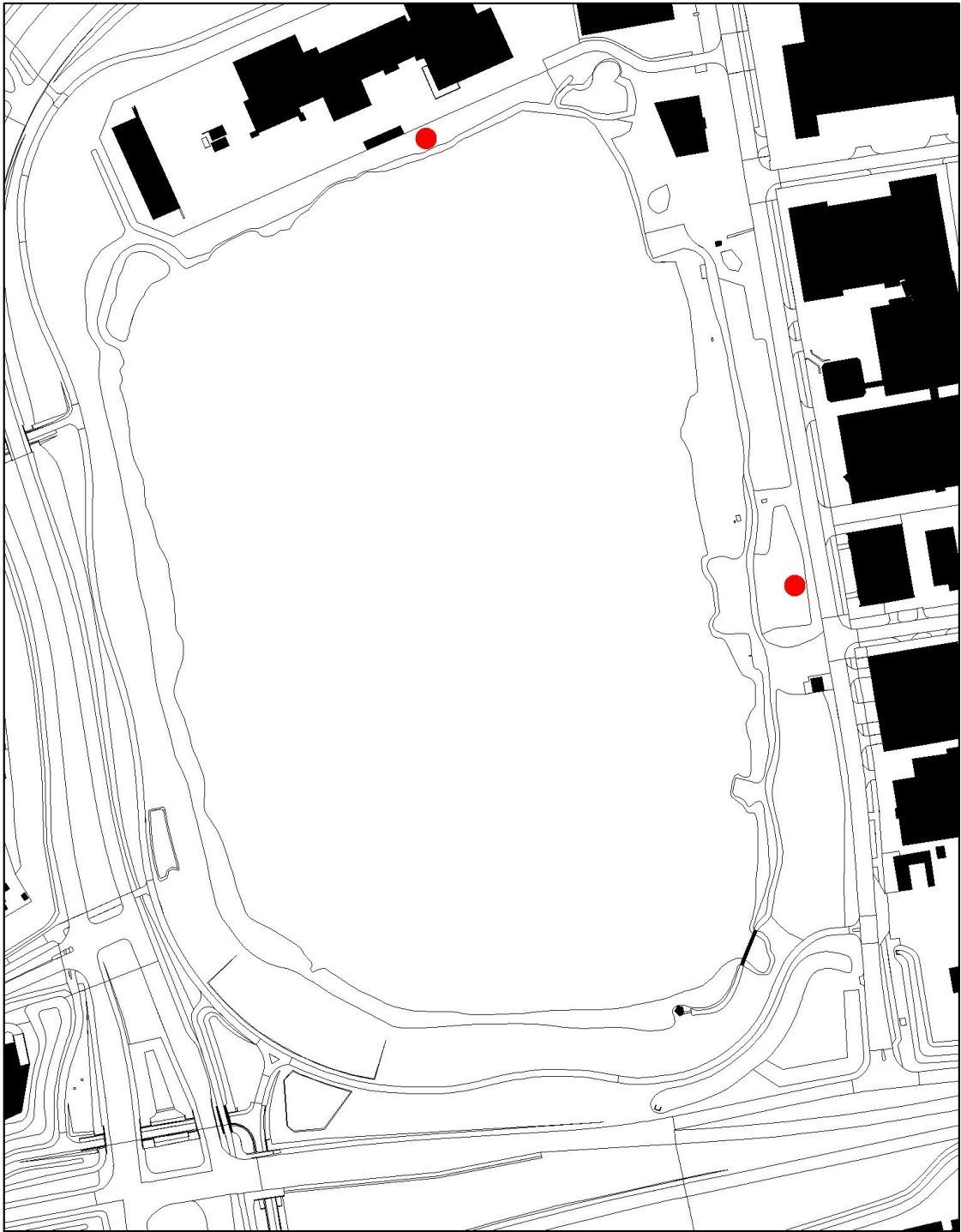

Legenda

Soortnaam

● Winterkoning

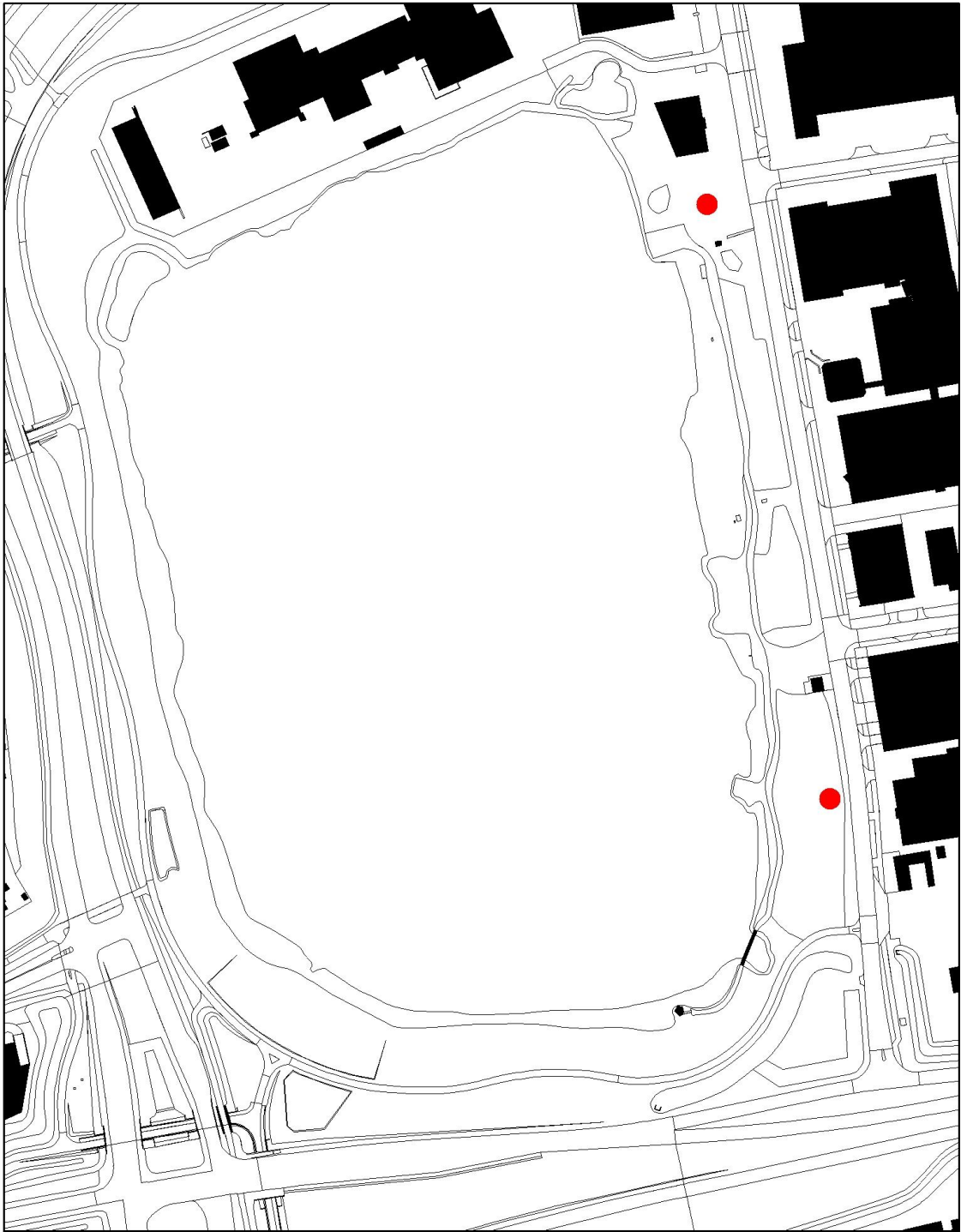

Legenda

Soortnaam

● Heggemus

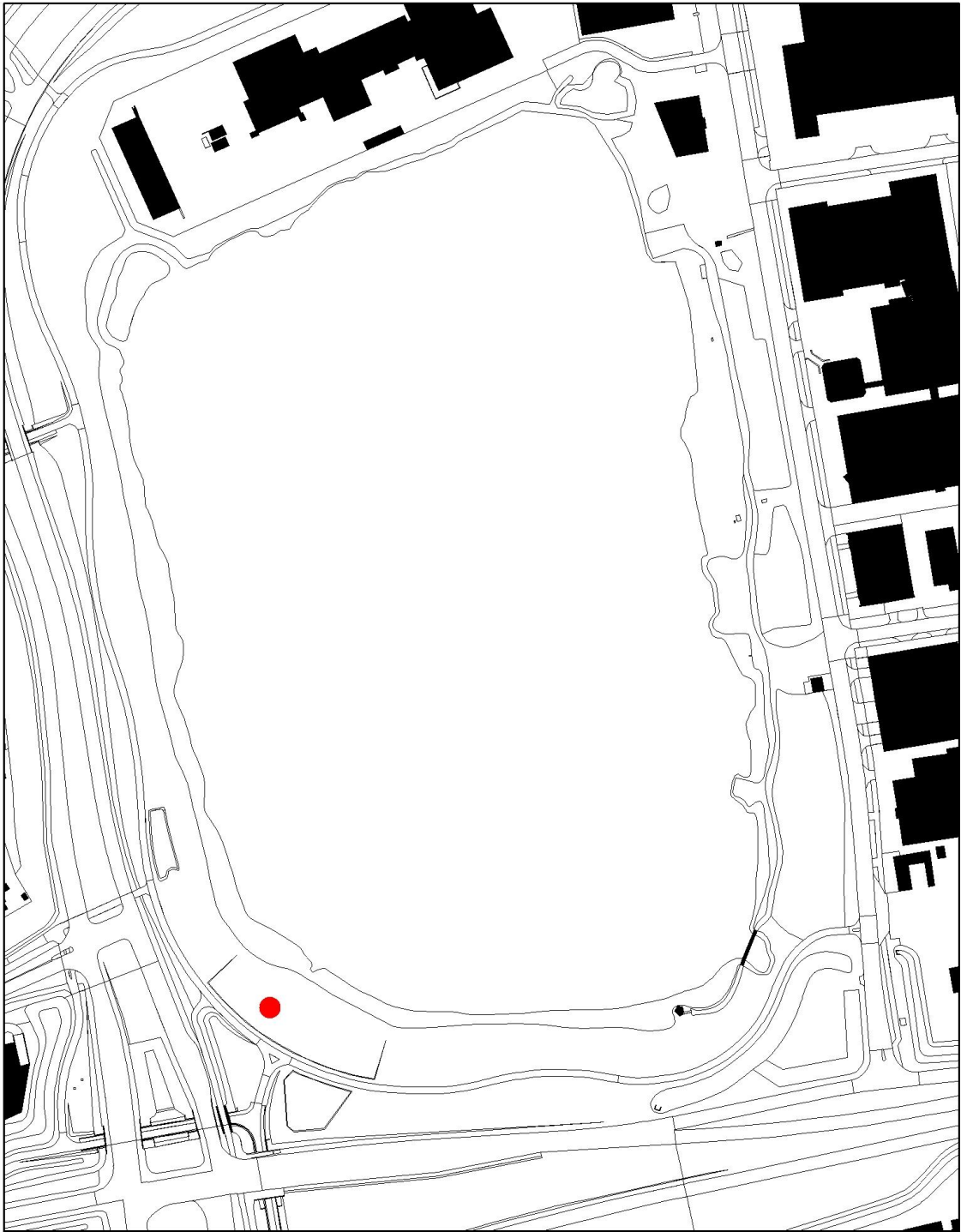

Legenda

Soortnaam

● Roodborst

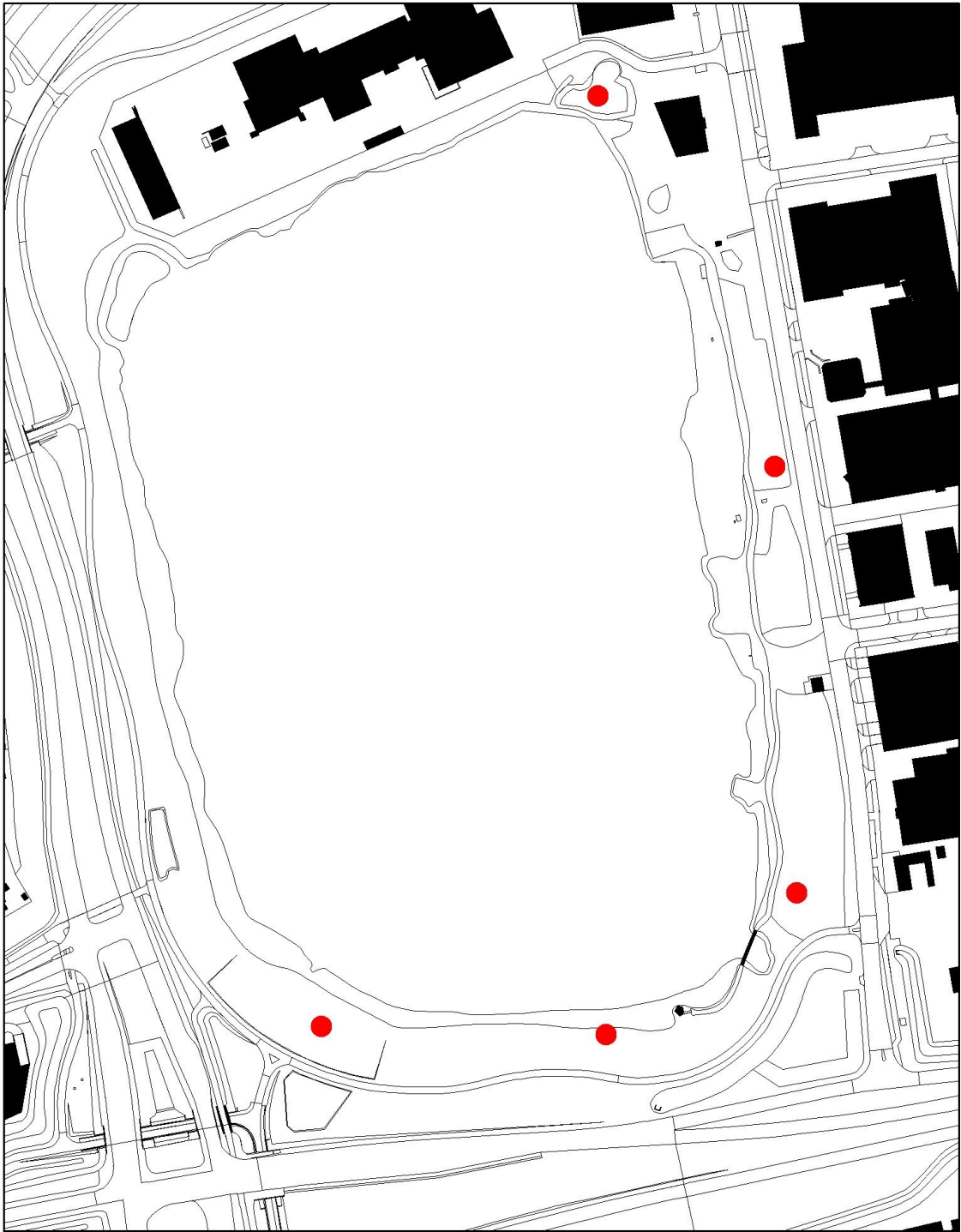
Legenda

Soortnaam

● Nachtegaal

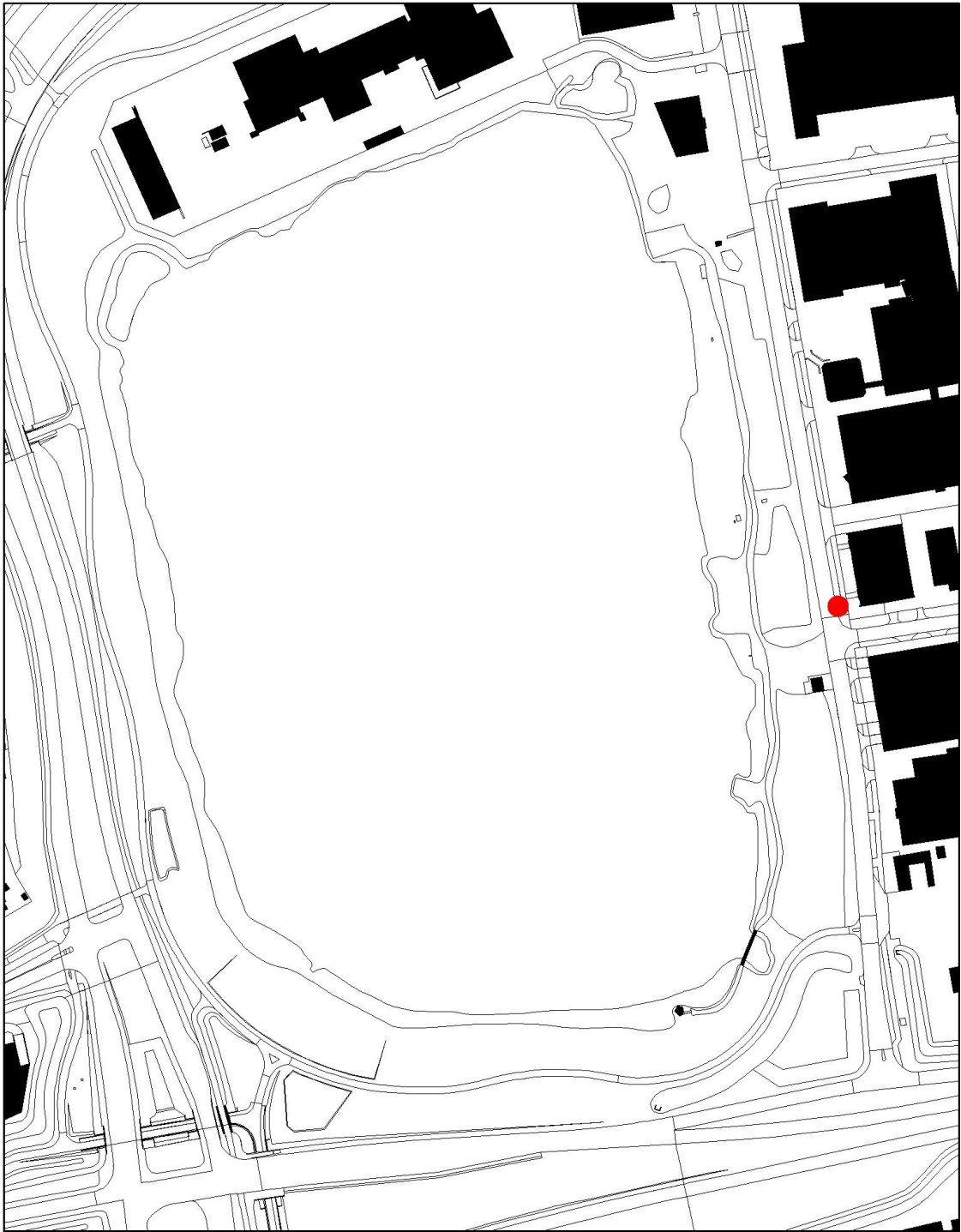

Legenda

Soortnaam

● Merel

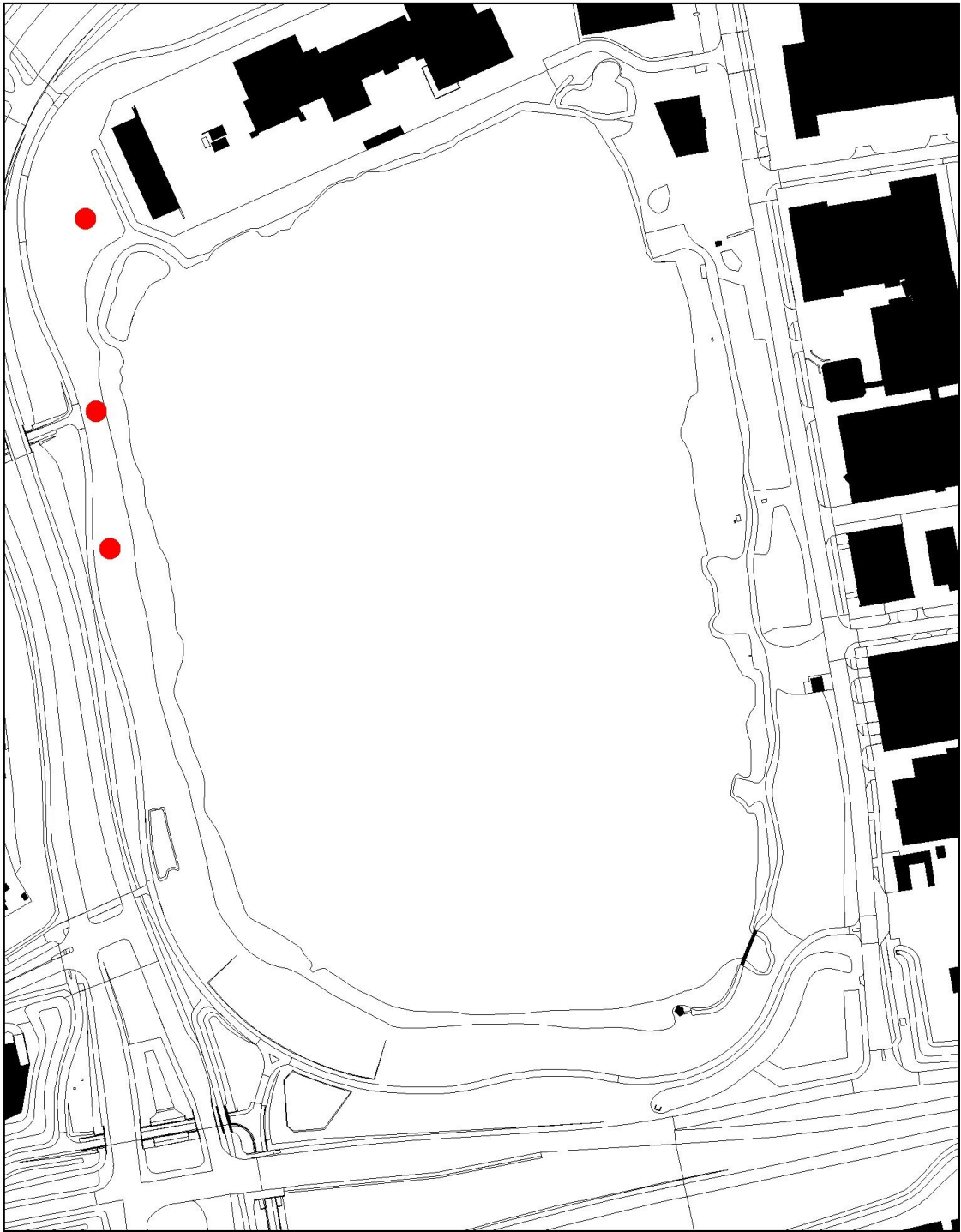

Legenda

Soortnaam

● Zanglijster

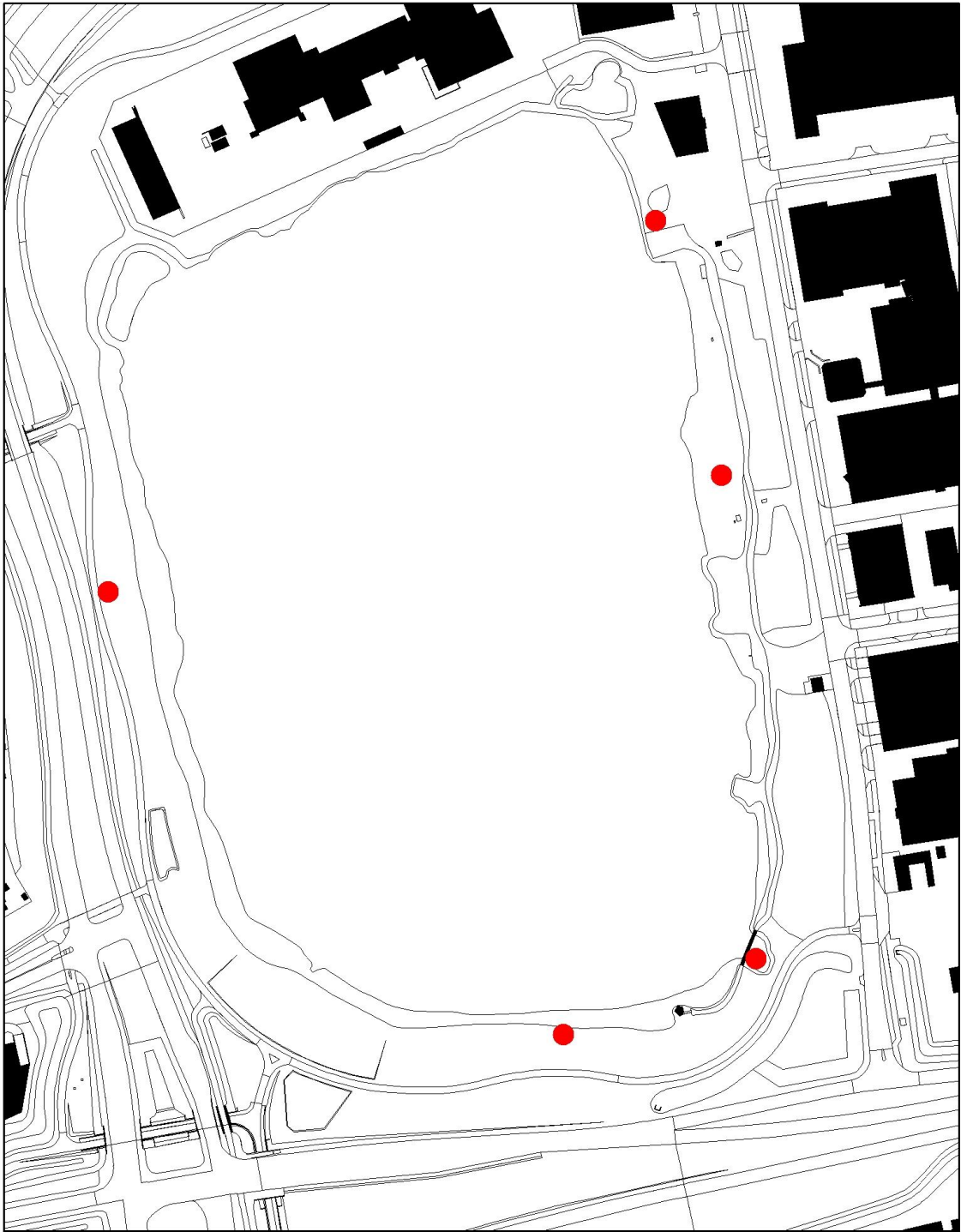

Legenda

Soortnaam

● Bosrietzanger

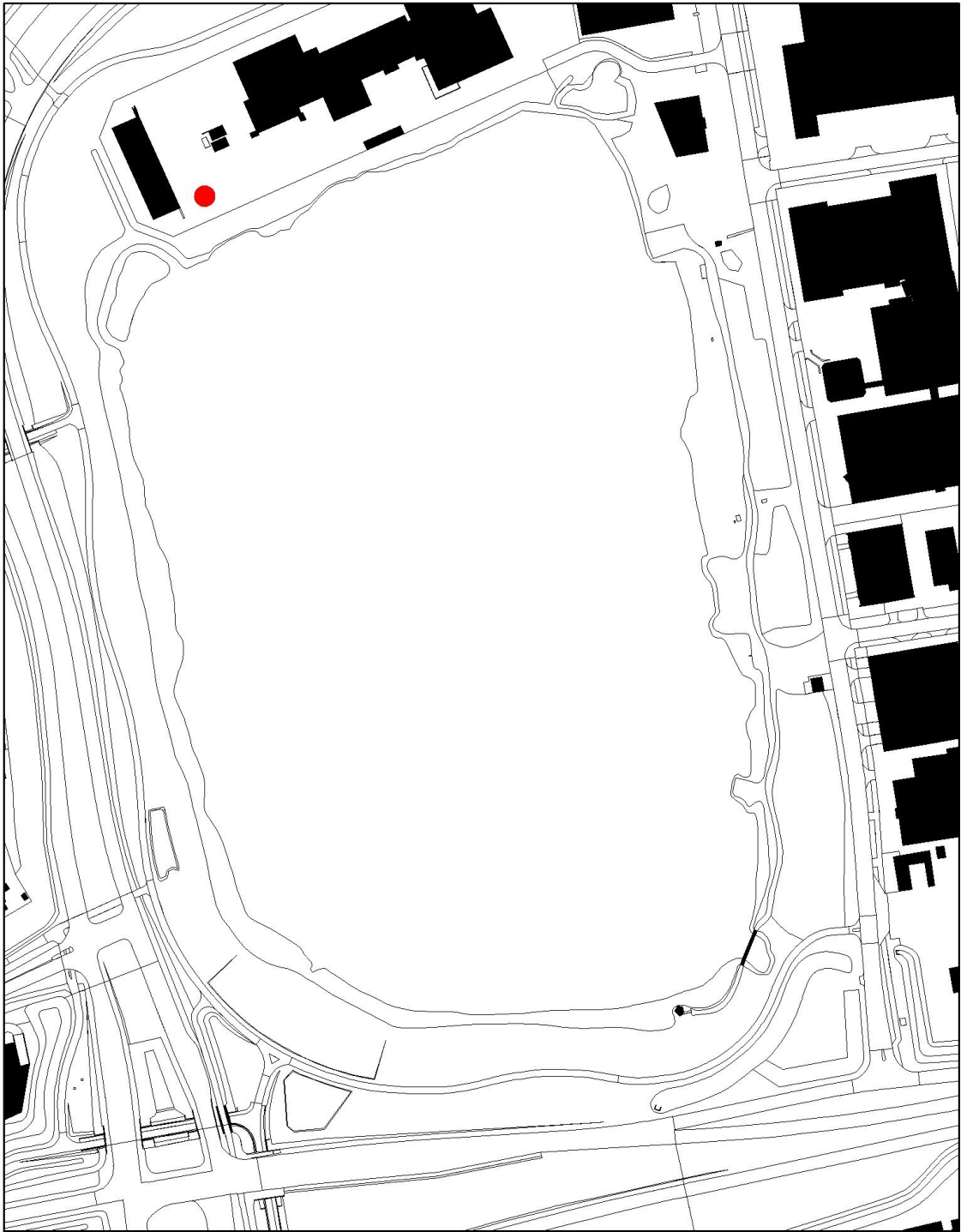

Legenda

Soortnaam

- Kleine karekiet

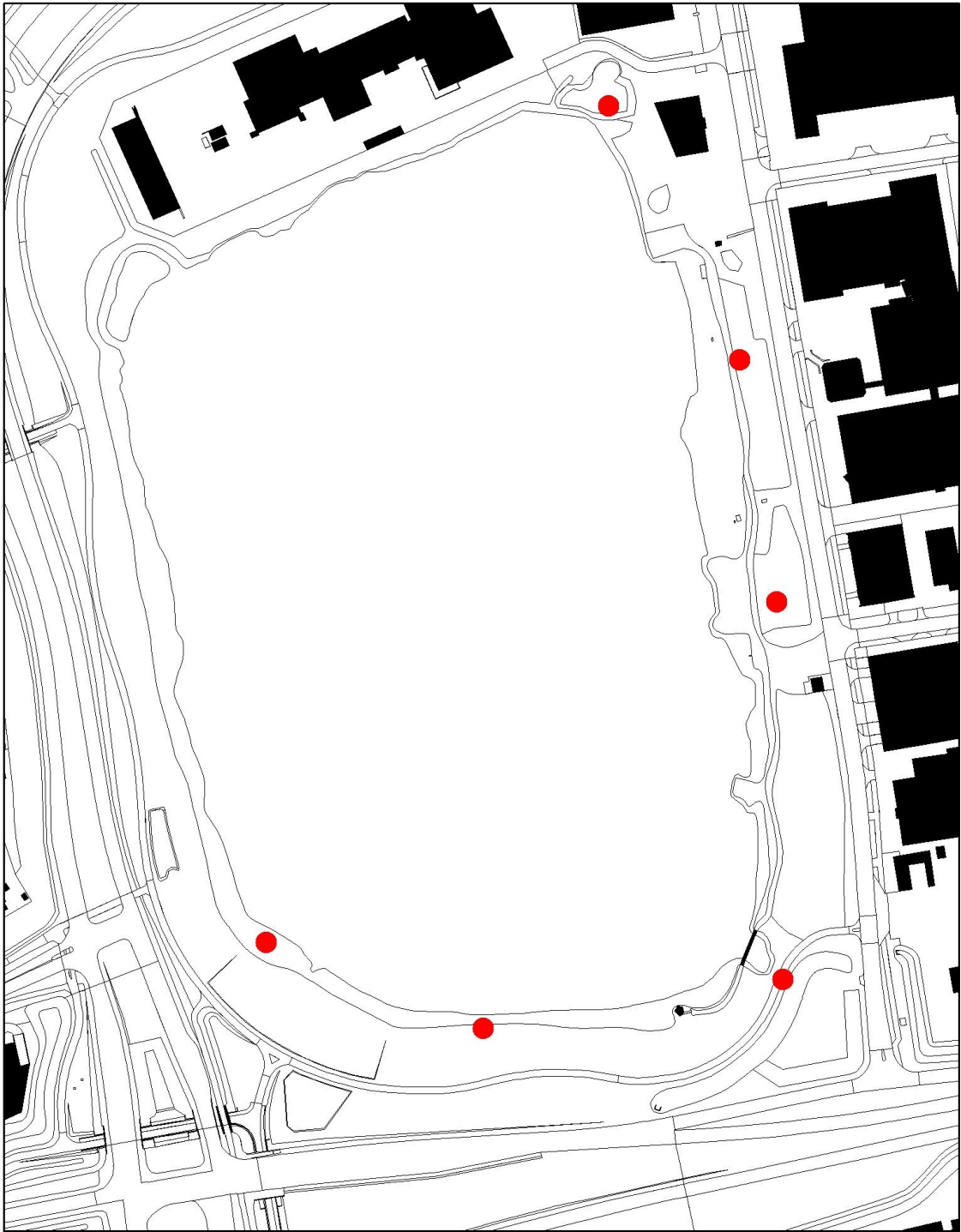

Legenda

Soortnaam

● Grasmus

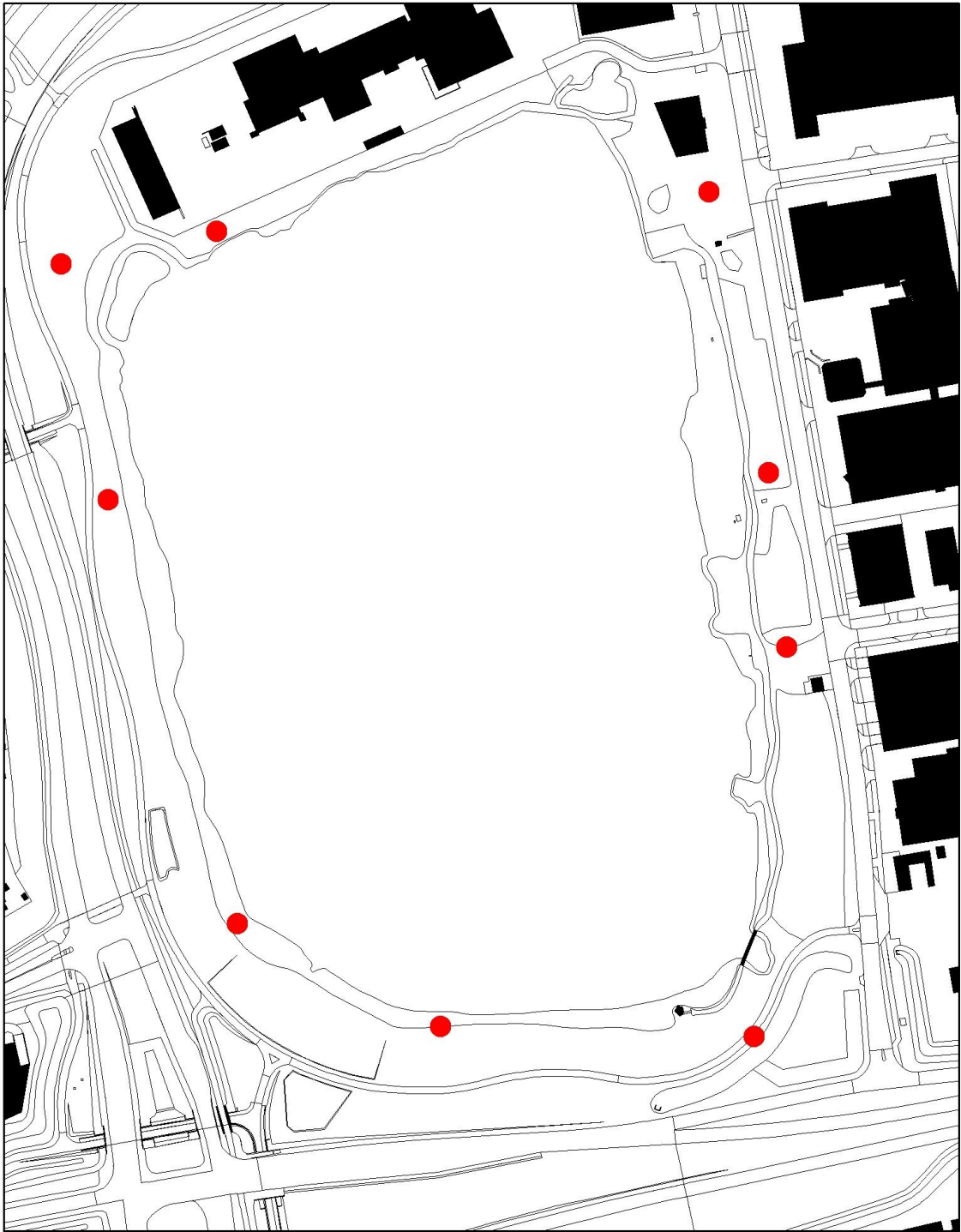

Legenda

Soortnaam

● Zwartkop

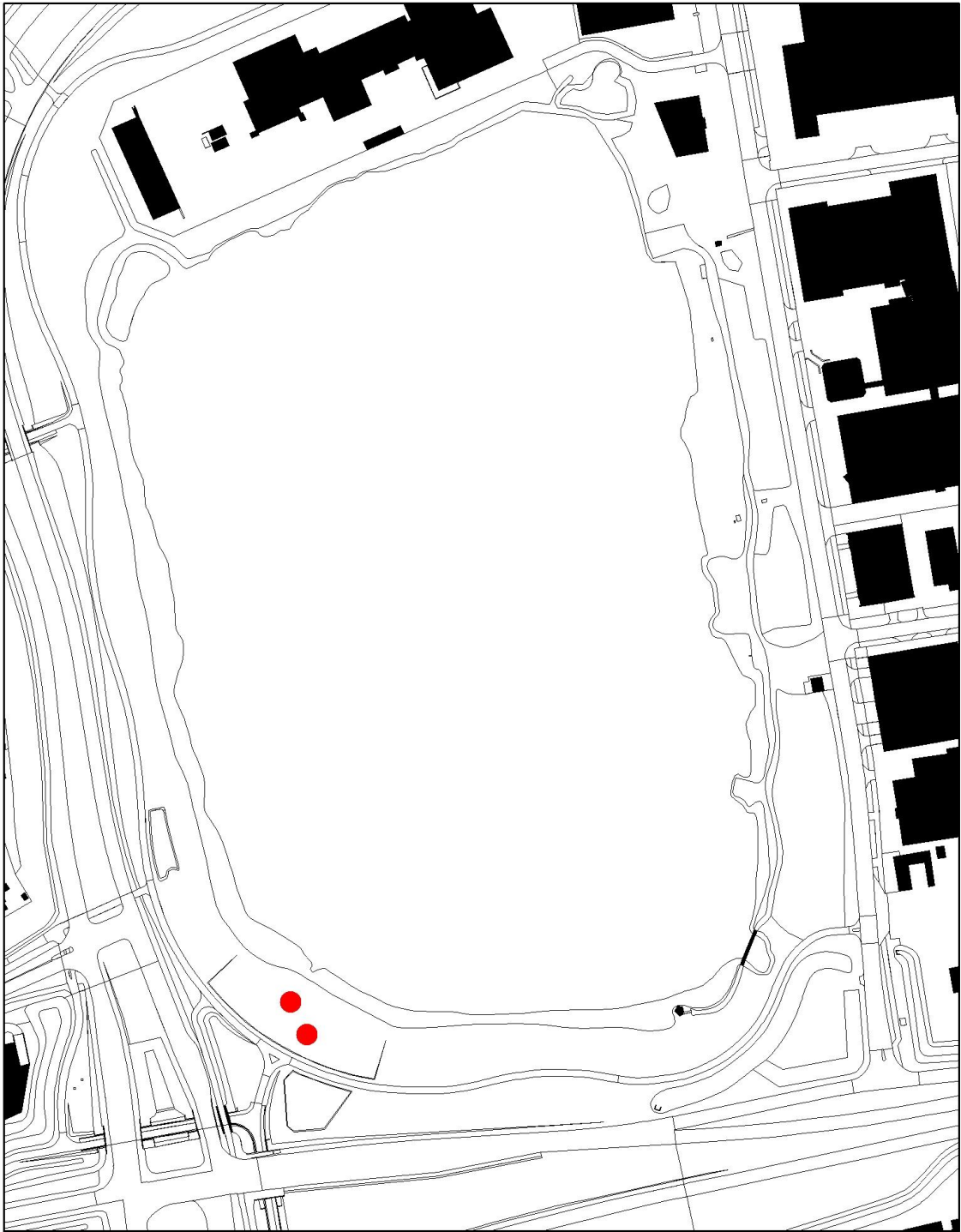

Legenda

Soortnaam

● Tjiftjaf

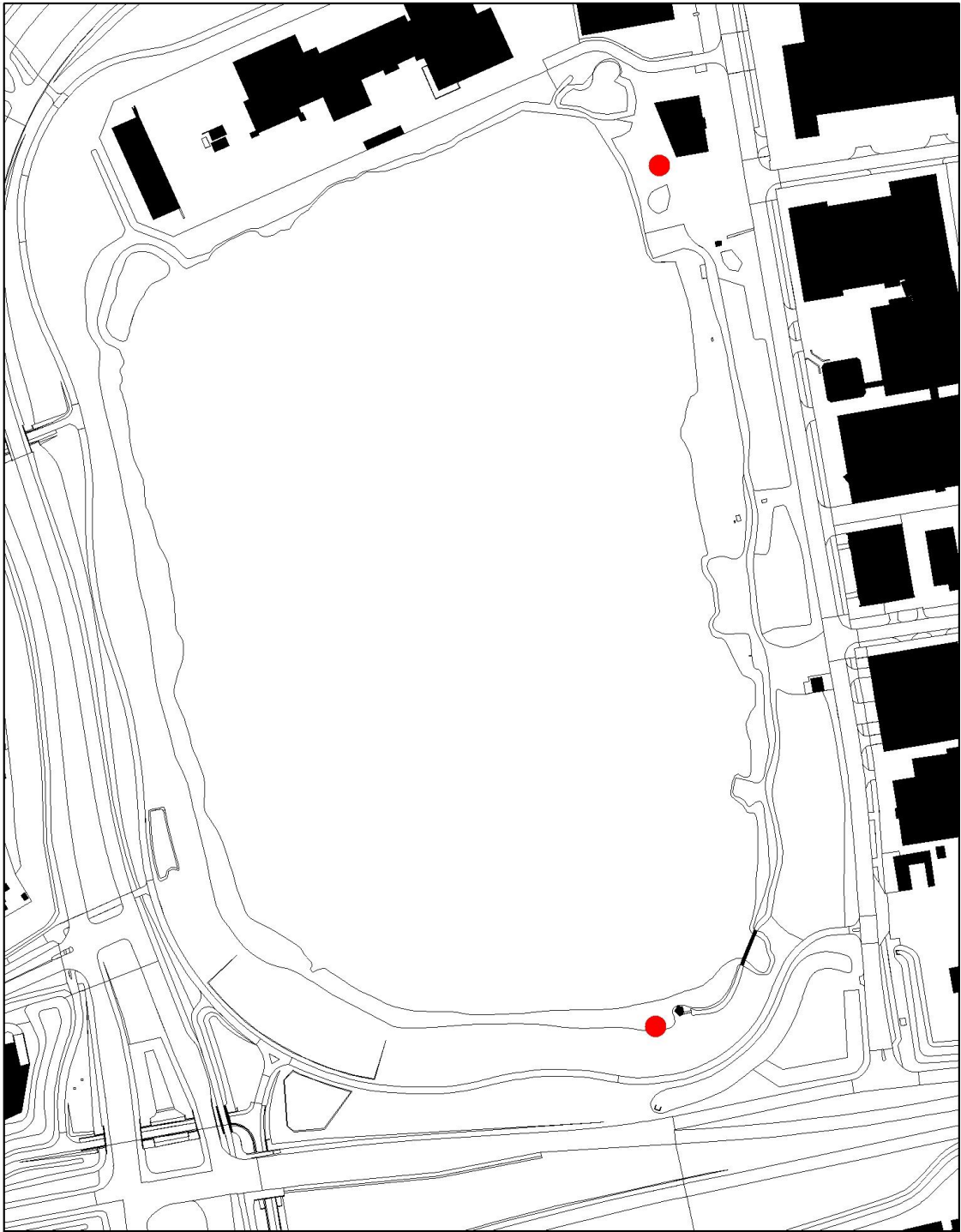
Legenda

Soortnaam

● Startmees

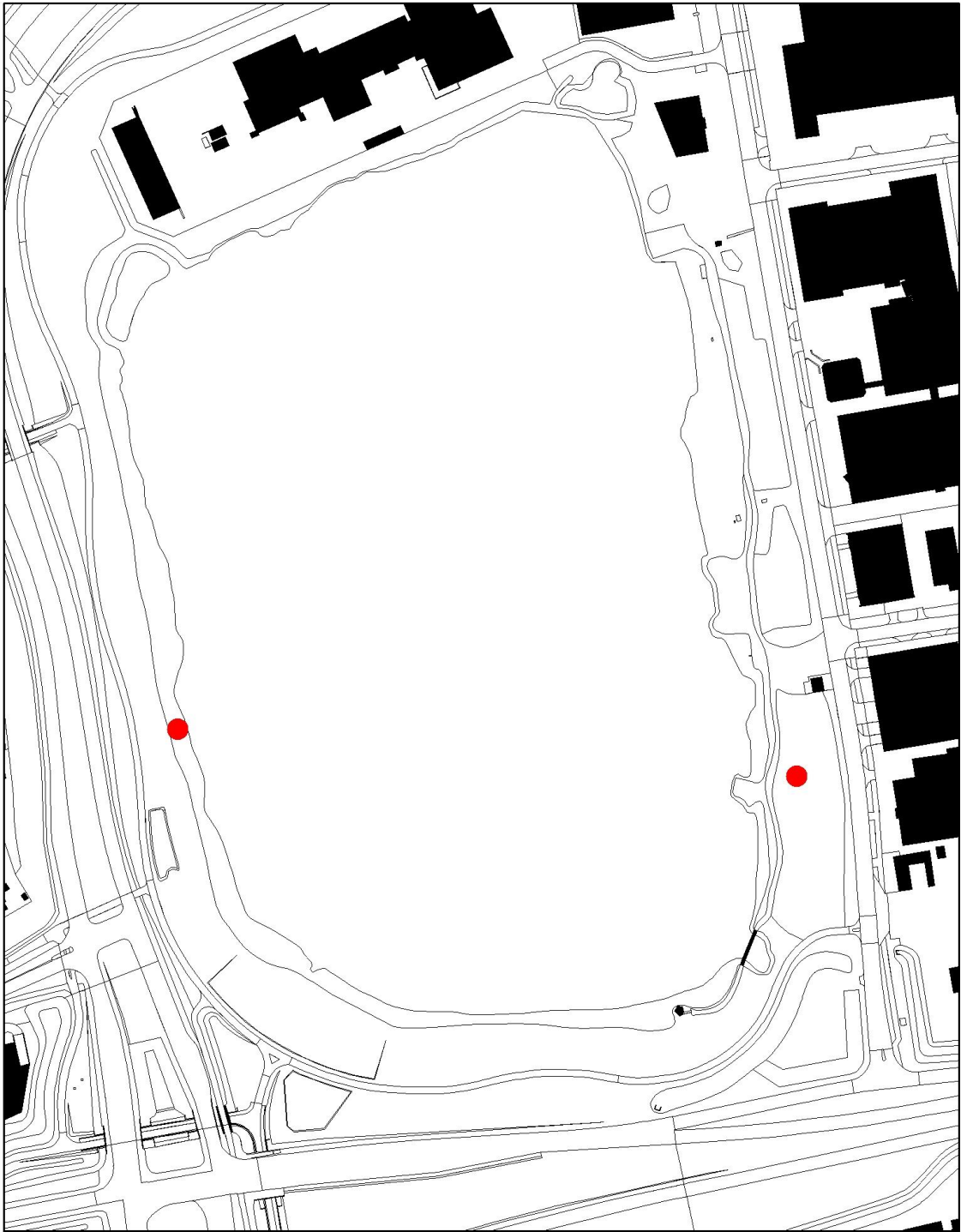

Legenda

Soortnaam

● Pimpelmees

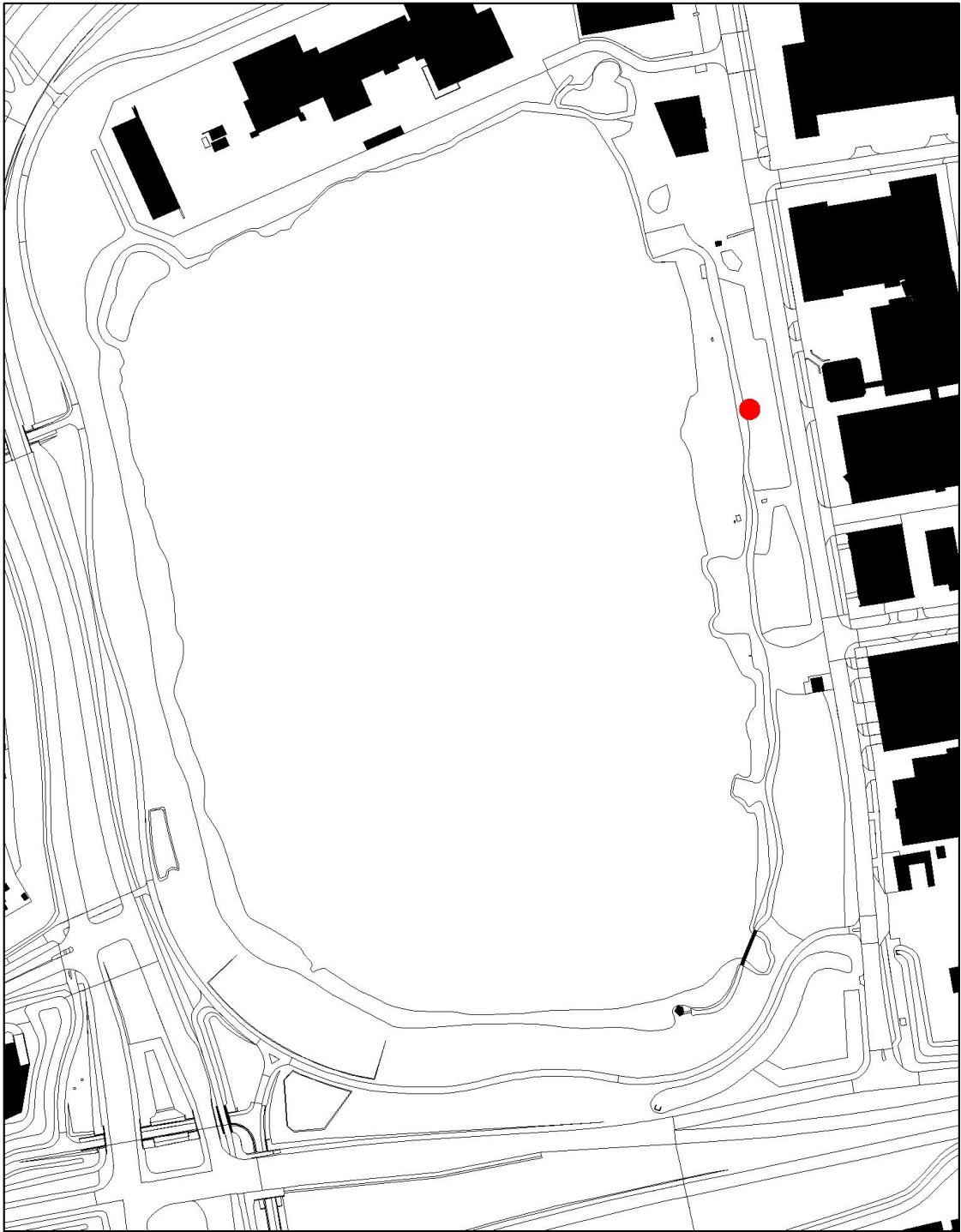

Legenda

Soortnaam

● Koolmees

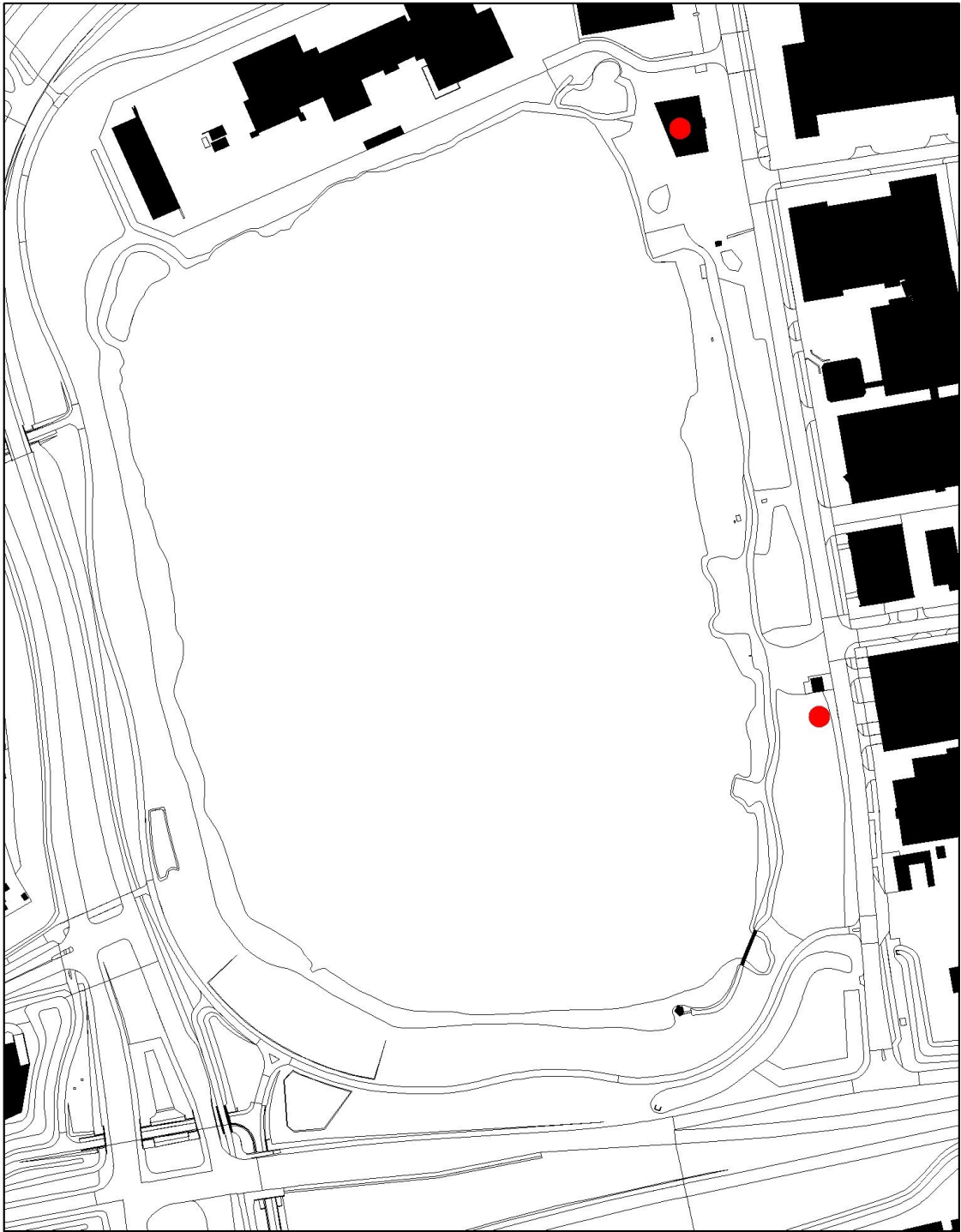

Legenda

Soortnaam

● Boomkruiper

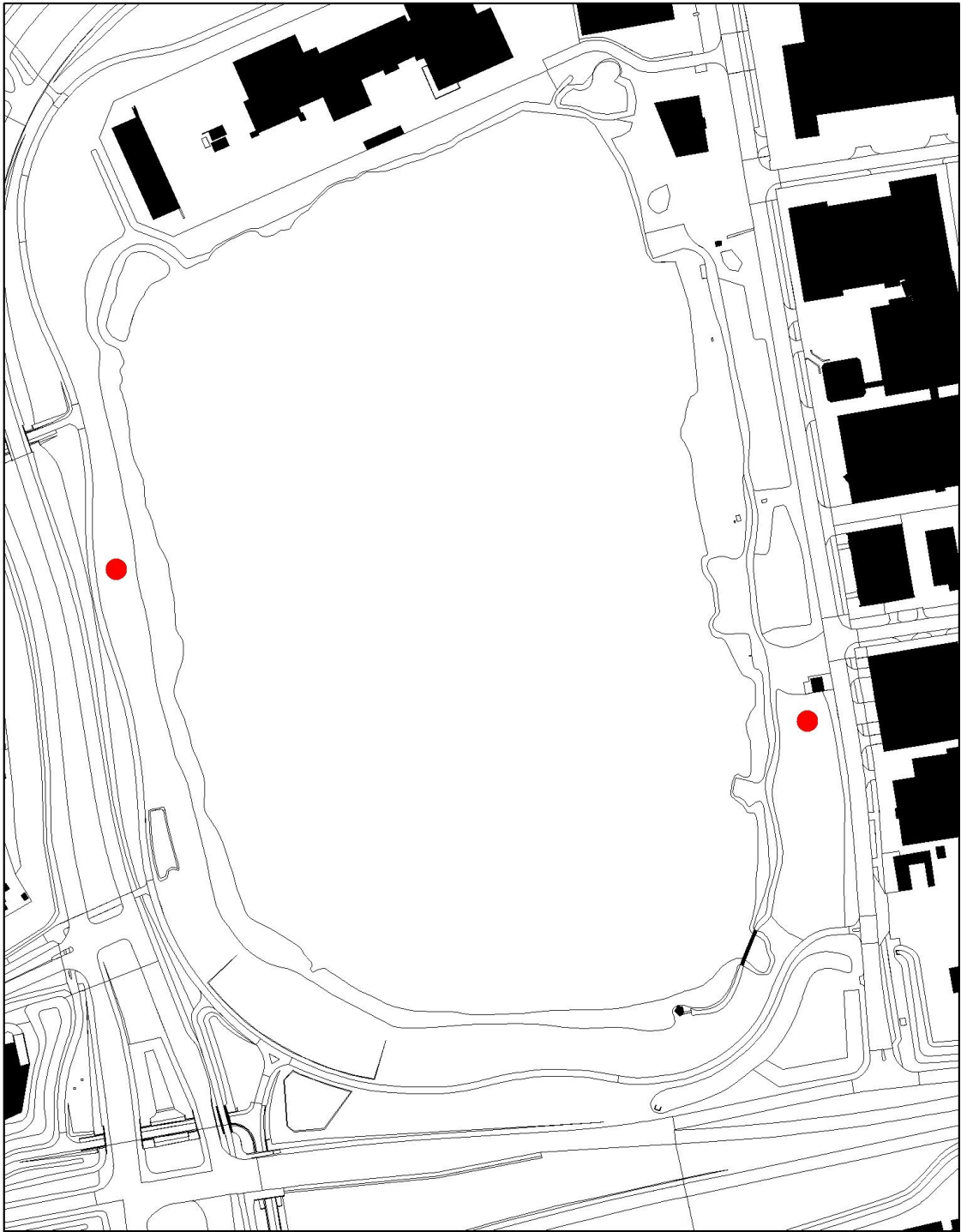

Legenda

Soortnaam

● Gaai

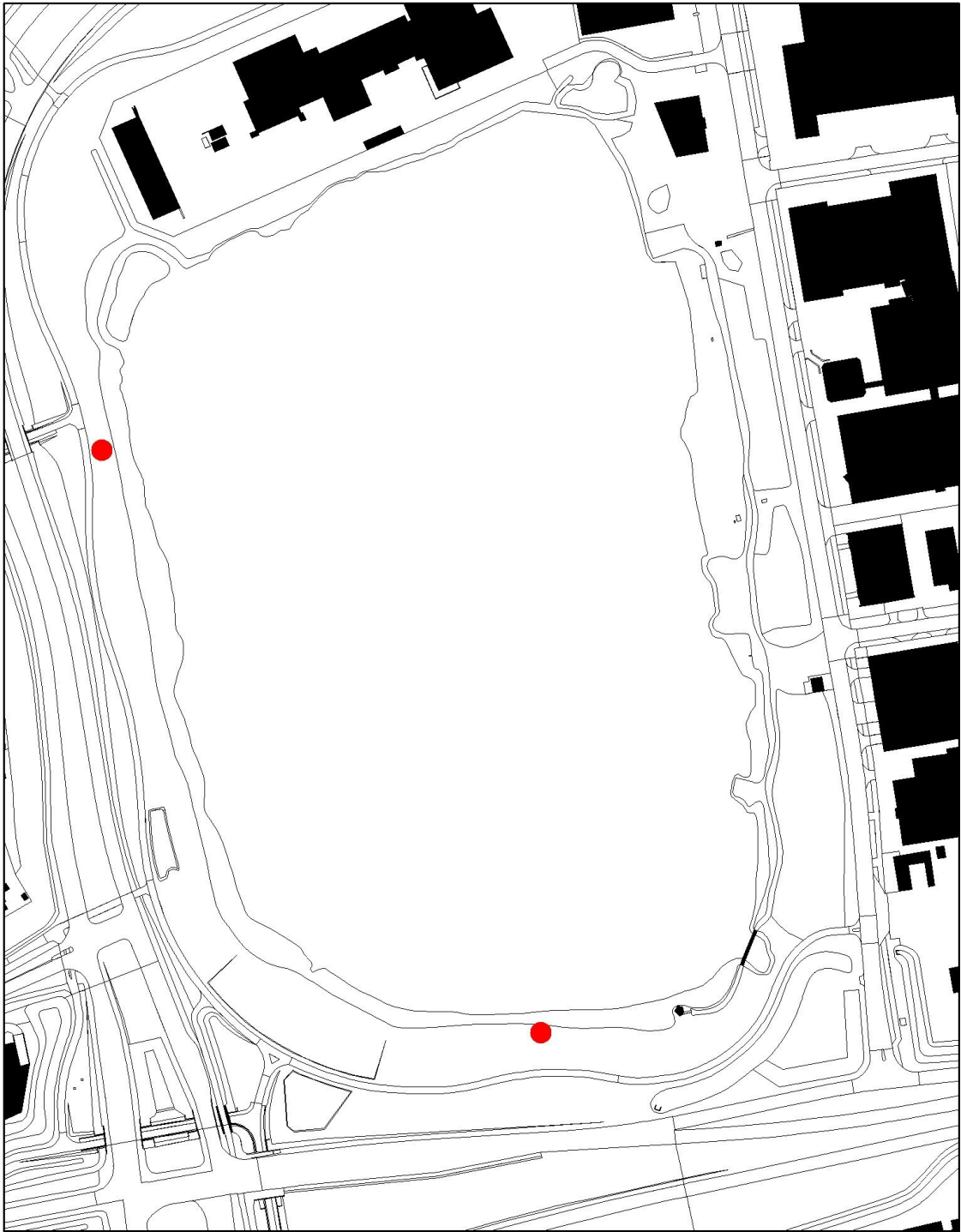

Legenda

Soortnaam

● Ekster

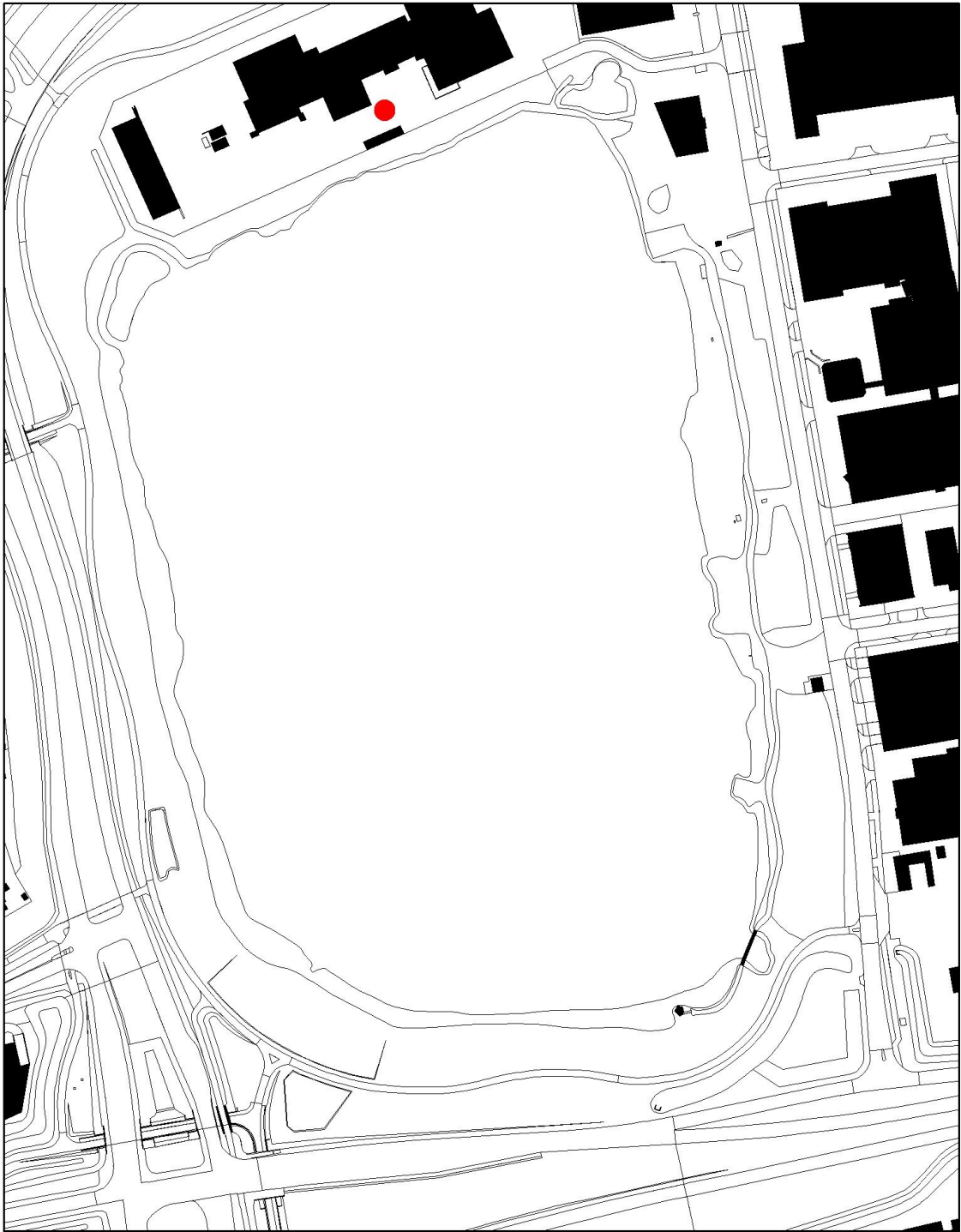

Legenda

Soortnaam

● Zwarte kraai

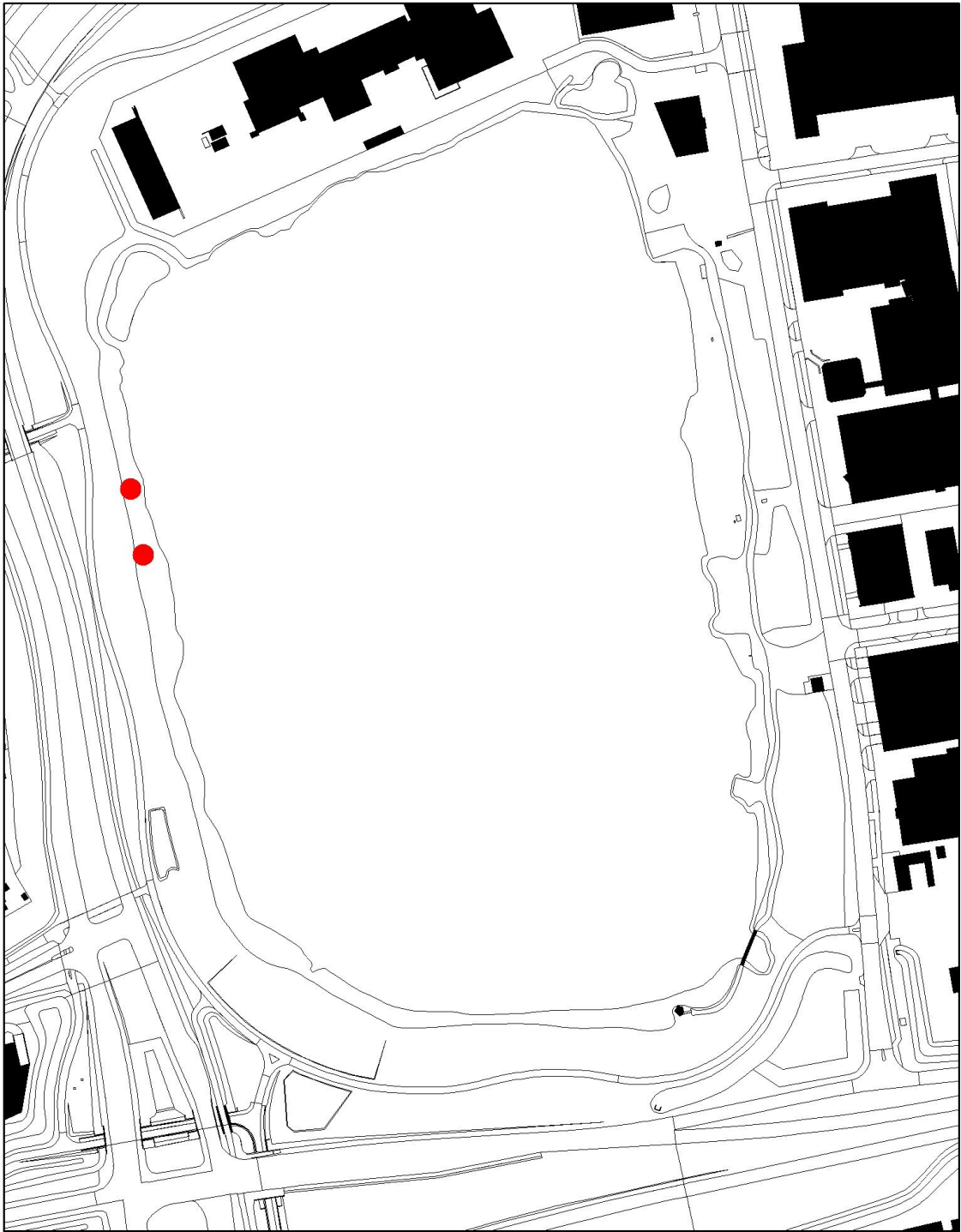

Legenda

Soortnaam

● Putter

Legenda

Soortnaam

● Rietgors

Niet broedvogels

Niet als broedvogel maar wel waargenomen tijdens de bezoeken zijn de volgende soorten:

Wintertaling

Slobeend

Krakeend

Buizerd

Sperwer

Oeverloper

Witgat

Kleine mantelmeeuw

Zilvermeeuw

Fitis

Conclusie en aanbeveling

Conclusie

- Uit dit eerste gedetailleerde broedvogelonderzoek blijkt dat de Emerput een zeer interessant gebied is voor zowel water als struweelvogels midden in de stad. Het is dus niet meer dan billijk dat dit gebied eindelijk als nieuwe bestemming "water en groen" krijgt.
- Het gebied zal met de huidige kennis in 2008 opnieuw op broedvogels geïnventariseerd worden.
- De West Brabantse Vogelwerkgroep wil met dit rapport in de hand zeker betrokken worden bij het ontwikkelen van een nieuwe inrichting/visie voor dit gebied. Met beleid toegepast zullen recreatie en natuurontwikkeling zeker goed samen kunnen gaan.
- Ook buiten de broedtijd blijft de Put interessant voor de trek. Het is een verzamelplaats voor kokmeeuwen. In augustus 2006 werden tevens grote aantallen gierzwaluwen waargenomen (ong. 200 stuks).
- De vogelkijkhut is een prima plek om de Emerput te bezien en wordt regelmatig gebruikt.

Aanbevelingen

- De noordkant van de Emerput is een oase van rust voor de vogels. De vegetatie is vrij ondoordringbaar en er ligt geen pad. Het hek van de politie biedt een goede bescherming. Het is zaak dit zoveel mogelijk rustig te houden voor de struweelvogels alsook voor de watervogels.
- De geoorde fuut en de visdief (rode lijst) zijn interessante soorten en we moeten proberen deze te handhaven op de Emerput. Beide soorten profiteren ook op andere plaatsen van kokmeeuwenkolonies. Overwogen moet worden om een broedplaats voor de kokmeeuw te behouden (en daarmee de geoorde fuut) mogelijk in de vorm van een of meerdere (drijvende) eilanden.
- Aan de zuidkant het waterrijke struweel zoveel mogelijk handhaven. De nachtegaal (rode lijst) heeft daar zijn territorium. Mogelijk waterrijk struweel uitbreiden en pad iets verleggen naar het zuiden.
- Het water aan de westkant is nu via het wandelpad niet te benaderen. Dit moet zo blijven op een enkele plaats na. Hier ontwikkelt zich een moerasvegetatie die zeer interessant is voor soorten als bosrietzanger, kleine karekiet en rietgors. Deze vogels dienen tevens als waardvogel voor de koekoek. (rode lijst)
- Niet toestaan van loslopende honden. Dit gebeurt nu nog te vaak.
- Het is belangrijk de rust in het gebied te bewaren. Wandelaars zijn natuurlijk van harte welkom en kunnen goed gestuurd worden via het aanwezige wandelpad. Op diverse plaatsen kunnen indien gewenst plaatsen worden gerealiseerd waar men op het water kan kijken. De vogelkijkhut en de oostkant lenen zich hier goed voor. Hier zijn nu al enkele plaatsen waar men de vogels goed kan bekijken.
- Alle drijvende CSM attributen van het water verwijderen. Onderzocht moet natuurlijk wel worden in hoeverre beluchten nog nodig is ivm de waterkwaliteit.
- Voor de struweelvogels kunnen de huidige struwelen gehandhaafd blijven en de mogelijkheid bekijken om deze periodiek af te zetten.

- Oude bomen zoveel mogelijk sparen voor boomkruiper en grote bonte specht en alle andere holenbroeders.
- Het aanleggen van steile oevers zou de oeverwaluw naar de put kunnen lokken en als nestgelegenheid kunnen dienen ook voor de ijsvogel.
- Het water zal helderder worden en mogelijk minder vis gaan bevatten om dat de voedsel situatie voor hen terugloopt. Een put met steile randen heeft voor vissen geen bestaansmogelijkheden. Derhalve zal men lokaal moeten verondiepen (wat een kostbare aangelegenheid kan zijn, alle zand glijdt naar de diepte) om enige oever te creëren. Deze oevers zijn nodig als paaiplaats voor de vissen. Hier kan zich dan vegetatie ontwikkelen waarin de vissen kunnen paaien. Zo kunnen de vissen dan weer dienen voor de vogels.